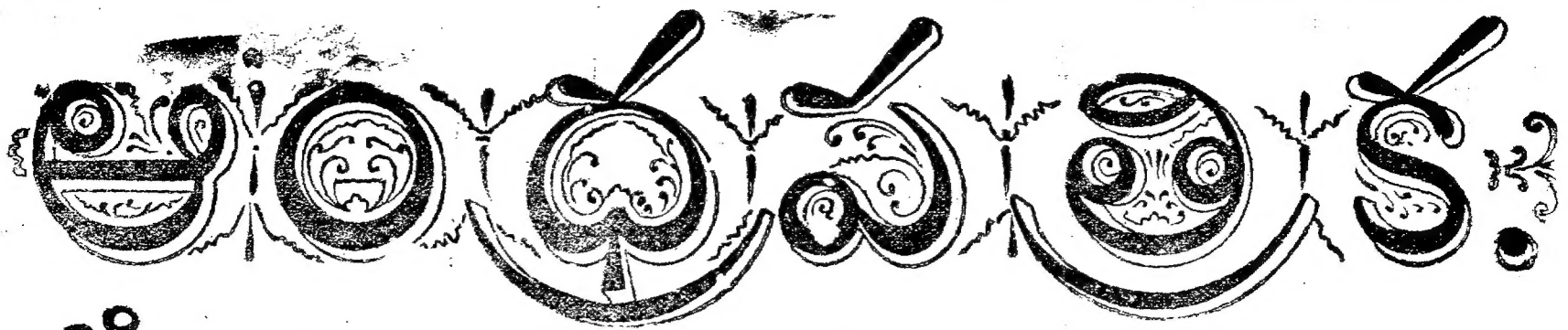

విడివత్రిక 1-కి 0-1-6.

Register No. M. 1118.

Post Box No. 212.

Telephone No. 544.

310320

వ్ర తి ది న ము వ్ర క టి ర వఁ బ డు ను.

Vol. 9.

చెన్న పట్టణము 1922 వ సం॥ డిసంబరు నెల 27-వ తేది బుధవారము

No 225

నంపుటము ౯

ఈ పత్రిక నా మి నెం వ త్స ర ము, పుష్యమాస శుద్ధ నవమి ౯.

నందిక ౨౨౫

AMRUTANJAN

అమృతంజనము

అమృతతుల్యమైన దివ్యాంజనము

అన్ని నొప్పులకు సిద్ధామృతము

యెల్లెడలను దొరుకును

వెల, సీసా, 0-10-0

డబ్బును, 6-0-0

అమృతాంజనము దేశమం దంతటను వ్యాపించి, లక్షలకొలది సీసాలు అమ్మక మగుచు, జనోపయోగమై, ముప్పది సంవత్సరములుగా ప్రఖ్యాతిని బడసి యున్నదను సంగతి లోకవిదితముగదా! దేశము నందు మూలమూలను వెలసిన నకలు అంజనములు, అమృతములు, ఆంజనేయములు, అమృతోదయములు, అమృతబాణములు, అమృత క్షూరములు, అమృతశాములు, అమృతజాములు, అమృత ఆప్పములు, అమృత రామాంజనములు, అమృత కృష్ణాంజనములు, అమృత రసాంజనములు, అద్భుతాంజనములు,.....మొదలగు అనేక అమృత శబ్ద మాదిగాగలవియు, అంజన శబ్ద మంతముగా గలిగియున్నవియు అమృతాంజనముయొక్క గుణమును, ప్రసిద్ధిని, వ్యాపకమును, వేనోళ్ల కాటుచున్నవి. అమృతాంజనమునకు సాటియైన మందు అమృతాంజనము కాని వేరొకటి లేదు. ఆంధ్రవిజ్ఞాన సర్వస్వము (Telugu Encyclopedia) నందు, ఆంధ్రమున, అమృతాంజన మనగా తలనొప్పి మందని చే రెన్నిక గాంచిన "అమృతాంజనమును" పొంద గోరువారు వంచభాషీ చీటిగల సీసాను, డబ్బీని, వానికి చుట్టును పైనను క్రిందను వుంటించిన పట్టిని, బిళ్లను, బాగుగా పఠింపించుచు, కొనిన, మోసము కలుగదు.

అమృతంజనము

అనగా నేమి?

తలనొప్పులు, పార్శ్వపునొప్పులు, కీళ్లనొప్పులు, కణతనొప్పులు, మెడనొప్పులు, మాడపోట్లు, వాయువు

పోట్లు, వెన్నుపోట్లు, మూలకంక,

ఎమిడికలు, గాయములు, తేలు, జెట్టికాట్లు,

వక్షవాతము,

సంధివాతము,

పడికము,

శైత్యము,

కంఠశైత్యము,

రామ్మశైత్యము,

ఉబ్బసము,

ఎకరోష్ట,

బెణుకులు,

వణుకులు,

నెత్తురుకారుట, చీముపట్టుట, చుండు, పేలు, మొటిమలు,

పురుషిటికాయలు, వాపులు, తీపులు, ఎఱుపులు,

బొబ్బలు, దద్దులు, తామర, తీట, దురద,

మంట, కర్పాణి, యివియననేల, అవియననేల,

సకలమైన నొప్పులు, బాధలు,

లేవు!

లేవు!!

లేవు!!!

ముమ్మాటికిని లేవు.

అమృతంజనము డిపో, బొంబాయి, మదరాస్.

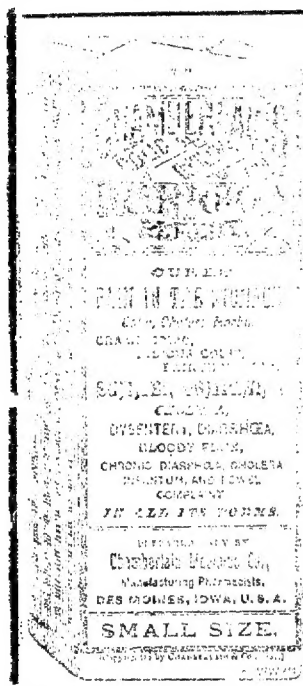
Amrutanjana Depot, Bombay, Madras.

వావిలకొలను సుబ్బరామరచిత

ఆంధ్ర గ్రంథములు

శ్రీమదాంధ్రవాల్మీకిరామాయణము... శ్రీకృష్ణలీలామృతము... శ్రీకృష్ణవైకృంత శృంగార శ్రీమతము...

బమ్మెర పోతనరత్నములు... బంటిపట్ట రఘువీరకళికాము...

చేబర్లెన్ గారి శూలనాప్తి అతి సార నివారిణి... ఈ ష ధ ము ను నేవించుటచే...

సం 144 వననివాడి, బొంబాయి

క్యాలెండర్లు 1923

అ|| 3+2 పైజాన ఆర్థుపేపరుమీద 90 మంది దేశనాయకులు, మధ్యభారత మాత కిరి...

స్వదేశీస్టోర్సు 82 చైనాబజారు, మద్రాసు.

వనాపధిసరస్వరిల్లా

రక్తహీనతను పోగొట్టి రక్తమును పరిగుల్లము చేయుట...

విలాసము పి. డి. సావంత్

మలయచందనము

గనేరియా

గంధర్వ భార్య, రామవరం(గోదావరిజిల్లా)

మేలైన స్వదేశీ స్త్రీలు ట్రంకు పెట్టెలు వస్త్రాలు...

నిబంధనము (వేపచెట్టు)

ఈకృత్యమును మనజేతచుందు విస్తారముగా గలవుగాని...

దీనికనుగుణమున విభాగముననుసరిత చూచిను మిక్కిలి...

తీనిచక్కరముగాని, లేకచక్కరముగాని, లేక చూర్ణముగాని...

క్రియశాఖలు తీసి వాడవచ్చును. శ్లేష్మము, కఫము...

విషజ్వరములను చల్లించుటచేయును. రక్తకుద్ధిచేయును...

జ్వరముచే బాధపడి తిమ్మట నీరసముగా నున్నవారికి నీ...

దీనినక్కలూడిదెను రసికాదులను తరువునై చర్మింప...

దీనిపుడకతో వంశధావనము చేసికొనుచుండిన దంతవ్యాధులు...

వేపచిగురు (లేకఆకులు) 5-6 మిరియములు చేర్చి నూనెన చిగురు ముద్ద గచ్చు...

వేపచిగురు (లేకఆకులు) 5-6 మిరియములు చేర్చి నూనెన చిగురు ముద్ద గచ్చు...

వేపచిగురు (లేకఆకులు) 5-6 మిరియములు చేర్చి నూనెన చిగురు ముద్ద గచ్చు...

వేపచిగురు (లేకఆకులు) 5-6 మిరియములు చేర్చి నూనెన చిగురు ముద్ద గచ్చు...

వేపచిగురు (లేకఆకులు) 5-6 మిరియములు చేర్చి నూనెన చిగురు ముద్ద గచ్చు...

వేపచిగురు (లేకఆకులు) 5-6 మిరియములు చేర్చి నూనెన చిగురు ముద్ద గచ్చు...

వేపచిగురు (లేకఆకులు) 5-6 మిరియములు చేర్చి నూనెన చిగురు ముద్ద గచ్చు...

వేపచిగురు (లేకఆకులు) 5-6 మిరియములు చేర్చి నూనెన చిగురు ముద్ద గచ్చు...

వేపచిగురు (లేకఆకులు) 5-6 మిరియములు చేర్చి నూనెన చిగురు ముద్ద గచ్చు...

వేపచిగురు (లేకఆకులు) 5-6 మిరియములు చేర్చి నూనెన చిగురు ముద్ద గచ్చు...

వేపచిగురు (లేకఆకులు) 5-6 మిరియములు చేర్చి నూనెన చిగురు ముద్ద గచ్చు...

వేపచిగురు (లేకఆకులు) 5-6 మిరియములు చేర్చి నూనెన చిగురు ముద్ద గచ్చు...

వేపచిగురు (లేకఆకులు) 5-6 మిరియములు చేర్చి నూనెన చిగురు ముద్ద గచ్చు...

ఆకునుకాల్చి బూడిదచేసి నెయ్యిలో గలిపిపూసిన గజ్జ...

అటుక నాయుడుతో క్రణములు పుండ్లు కడుగుచుండిన...

వేప పువ్వు శ్రీమిరంగులు తీసిని ఎండించి కూరగాచేసి ఉపయోగించు...

సంకల్పరాజియందు తీసిని పుచ్చుకొనుకట్టి మనఃపార...

ఇదివేపగింజలనుంచి తీసిబడునది. తీసిని లోపలికి పుచ్చు...

దీనిని లోపలికి పుచ్చుకొనవచ్చును. కష్టము, చర్మవ్యాధులు రసి...

దీనిని లోపలికి పుచ్చుకొనవచ్చును. కష్టము, చర్మవ్యాధులు రసి...

దీనిని లోపలికి పుచ్చుకొనవచ్చును. కష్టము, చర్మవ్యాధులు రసి...

దీనిని లోపలికి పుచ్చుకొనవచ్చును. కష్టము, చర్మవ్యాధులు రసి...

దీనిని లోపలికి పుచ్చుకొనవచ్చును. కష్టము, చర్మవ్యాధులు రసి...

దీనిని లోపలికి పుచ్చుకొనవచ్చును. కష్టము, చర్మవ్యాధులు రసి...

దీనిని లోపలికి పుచ్చుకొనవచ్చును. కష్టము, చర్మవ్యాధులు రసి...

దీనిని లోపలికి పుచ్చుకొనవచ్చును. కష్టము, చర్మవ్యాధులు రసి...

దీనిని లోపలికి పుచ్చుకొనవచ్చును. కష్టము, చర్మవ్యాధులు రసి...

దీనిని లోపలికి పుచ్చుకొనవచ్చును. కష్టము, చర్మవ్యాధులు రసి...

దీనిని లోపలికి పుచ్చుకొనవచ్చును. కష్టము, చర్మవ్యాధులు రసి...

దీనిని లోపలికి పుచ్చుకొనవచ్చును. కష్టము, చర్మవ్యాధులు రసి...

దీనిని లోపలికి పుచ్చుకొనవచ్చును. కష్టము, చర్మవ్యాధులు రసి...

దీనిని లోపలికి పుచ్చుకొనవచ్చును. కష్టము, చర్మవ్యాధులు రసి...

దీనిని లోపలికి పుచ్చుకొనవచ్చును. కష్టము, చర్మవ్యాధులు రసి...

దీనిని లోపలికి పుచ్చుకొనవచ్చును. కష్టము, చర్మవ్యాధులు రసి...

దీనిని లోపలికి పుచ్చుకొనవచ్చును. కష్టము, చర్మవ్యాధులు రసి...

ప్రకటన

ఇదివరలో ఆనందభద్రనం రెస్టారెంటు (హోటలు) వా...

ఆనందభద్రనం స్టోర్సు వారి సేమ్యు, కాఫీ పాదరు కొ...

ఆనందభద్రనం స్టోర్సు వారి సేమ్యు, కాఫీ పాదరు కొ...

ఆనందభద్రనం స్టోర్సు వారి సేమ్యు, కాఫీ పాదరు కొ...

ఆనందభద్రనం స్టోర్సు వారి సేమ్యు, కాఫీ పాదరు కొ...

ఆనందభద్రనం స్టోర్సు వారి సేమ్యు, కాఫీ పాదరు కొ...

ఆనందభద్రనం స్టోర్సు వారి సేమ్యు, కాఫీ పాదరు కొ...

For Sale

ఆరుసిలెండర్లు స్టాండర్డు మోటారు కారు కేక్...

ఆరుసిలెండర్లు స్టాండర్డు మోటారు కారు కేక్...

ఆరుసిలెండర్లు స్టాండర్డు మోటారు కారు కేక్...

ఆరుసిలెండర్లు స్టాండర్డు మోటారు కారు కేక్...

అసలే కొనకపోవుటకంటె
ఆలస్యముగా నైనను కొనుట మంచిది.

మా సుప్రసిద్ధమైన క లీలేని ఉన్ని పచ్చడములు, రగ్గులు
తక్షణమే సరఫరా చేయుటకై వ్యాపారస్థు లంపరివద్దనుండి
ఆర్డరులను తీసుకొనుచున్నా మని యిందుమూలముగా
సకలవర్తకులకు తెలుపుచున్నాము. మా వద్ద నిలవయుండు సరకు
ఖర్చుగునంతలో ఆలశ్యము చేయక తక్షణమే
ఆర్డరులను పంప కోరెదము.

మా టోకీ ధరలు

1-కి ర్పు 7, ర్పు 8, ర్పు 9-8-0, అంతకుపైనను గలవు.

కొలతలు 54" X 90" & 96"

విశేషముగా కొనువారికి ప్రత్యేకపుధర గలదు.

ది కెయింజరు ఇ హిందీడ్డిలక్ కాటక్

అండు సిల్క్ మిల్స్, లిమిటెడ్,

"యూనస్ బిల్డింగ్స్" నగరత్ పేట, బెంగుళూరు సిటీ.

The Kaiser-i-Hind Wollen Cotton & Silk Mills, Ltd,

"Yunus Buildings" Bangalore City.

బ్రహ్మచారులు	20 పిల్లలు	అంజన పీఠా	రూ 88-0-0
పిల్ల	16	పిల్ల	రూ 75-0-0
అపొ వ్రాస్తారు	20 పిల్లలు		రూ 90-0-0
పిల్ల	16 పిల్లలు		రూ 75-0-0
తొట్టికొడుగు	20 పిల్లలు		రూ 90-0-0
సింహాంజురూ	16 పిల్లలు		రూ 75-0-0

అంధ వంశీతును,
రైటాలవశాను, మైఖాపూను, ముదాను,

మొప్పదియేడవ భారతదేశీయ కాంగ్రెసు మహాసభ

గయా త్రైతన మావేశము

మా గయా ప్రయాణము

(ప్రత్యేక విలేఖరి)

గయా దిసంబరు 24: మధ్యాహ్నము 2 గంటలు

భారతదేశీయ 22 వ తేదీ మధ్యాహ్నము బయలుదేరి రాత్రి 10 గంటలకు గోమా చేరితిమి. ఇరవయ్యేది గయాకేసు ప్యాంపులలోకి తీసుకువచ్చి, బొంబాయి మెయిలులో పోటుచిక్కెను. ప్రతిభులందరూ వాటికేయెల్ల రైలునందే గడచి 28 వ తేదీ ఉదయ 8 గంటలకు గోమానండి బయలుదేరి గుర్జారావారిమండలి వాహనాధ్యక్షులందరూను గొనియాడుచు అచట మధ్యాహ్నము 3 గంటలకు గయా చేరితిమి. దేశీయత మా జనతల కిట్టించి నిర్మించిన గుర్జారావారి రైలు స్టేషన్ కు 3 మైళ్ళదూరమున నున్నది. విమలారాజు సంగుమహారు నిన్న కొద్దికాలమునాటిను సమావేశమై 3.4 ప్రాముఖ్యము కాని తీర్మానములను ఆంకితమిచ్చి, నేడు 1 గంటనుంచి తిరిగి కథ జరుగించుచున్నది. కానగగధుల బోధననువారును, కూడజను వారు, బహుమట్టులతోనుండి వచ్చిన వాడముల సన్నిధి కొన జూచుచున్నారు. కాంగ్రెసుకు చుట్టి తప్పక ట్టున్నది.

ఆంధ్రరాష్ట్ర కాంగ్రెసుసంఘమును

గుంటూరునుండి మార్చుట

ఆంధ్రరాష్ట్ర సంఘకార్యాలయము గుంటూరునుండి వరంగల్ తావుకు మార్చలేనిది గుంటూరు నాయకులు కొంత చున్నాడు మార్చగూడదు, గుంటూరులోనే యంచుకలెనని మరొకరినీ గడుచున్నాడు. మార్చుటయే అవసరమనివో మరీ ఎవరైనా కీలులేనయెడల నేను నిర్వహించుమని బరితెచ్చుకలెనని అభ్యుక్తులు ముందుకుచున్నారు.

స్వరాజ్యపు ఖిలాఫతు సగరము

ఈ రెండును పట్టుకొని యొద్దన మామిడి తోపులా నట్టించియున్నది. 4, 5 కిద్దులు గలిగి ప్రతిదీనికి 4, 5 అడ్డవిధము గలిగి ప్రతిఅడ్డవిధము 10, 12 బ్లాకులు గల గ్రూపులు 7 డివిజన్లు చేయబడియున్నవి. వీటినుంచి రాష్ట్రముల కెంబడి ప్రతినిధులు కు బస లమృదువడినది. చరి నిస్తామగా నున్నను ఉల్లాసకరముగానున్నది. నీటివనతి, భోజనపు కడకులు సర్వత్రా విశ్రయ కాలము అమ్మబడి స్వరాజ్యపు కర్మకర్తలకే వెలయుచున్నది. ప్రతిగ్రూపు ప్రతిరాష్ట్రమునుండియు నివృత్తికి కొడిచుండి మా శ్రేణులు విశ్రేణి. మన ఆంధ్రులు సుమారు 100 మంది వచ్చియుండును. ప్రతిరాష్ట్రమునుండియు స్త్రీలును విరివిగ వచ్చుచున్నారు. తెల్లవారుజామున ఆయా భావలవాడు సుకీర్తన గావించుచును నాచుకుర్చీ వాచుచును స్వరసంతోషముచున్నారు.

ఈ సూర్యోదయ జూలినవారికి దేశమాతనిగృహమియ్యు మహాత్మా మూర్తివలెను గోచరింపక మాన్తు. ఆంధ్రులు నై సభకు అనుభవమున కాహ్వానించుకలెనని దృఢభావమునైయు న్నాడు. ఎచ్చటజూచినను చిన్నచిన్నగధలు ఉపన్యాసములు గుంటూరు కానవచ్చుచున్నవి.

ఖద్దరు ప్రదర్శనము

ఖద్దరు ప్రదర్శనము కేసు తెలుగుదేశమున యొప్పును యొం పను లిట్లొనర్చుమైత కాద్రములు చుగియలేదు. ప్రదర్శనకాల బహుమిచ్చింది. ప్రేక్షకులు కట్టుకరిపోతూనే తోచుచున్నది. అచ్చు కుంభాకర్షణలను వేడుకడిక కాలము ఆయా రాష్ట్రముల వుండు రియాలైన కలకరముల ఒడ్డునకొనిండి యున్నది. రాటులు బంగారములకు ప్రత్యేక పుటలుకై తెప్పించబడినవి.

***

ఖద్దరు ప్రదర్శనము

శ్రీమతి కస్తూరీబాయిగారు

భారతీయ ప్రదర్శనము గూర్చి శ్రీమతి కస్తూరీ బాయి గారు ప్రాంతంబుచేసెను.

హిందూ మహాసభ

హిందూ మహాసభ ఖద్దరు కమిటీ

హిందూ మహాసభ ఖద్దరు కమిటీ సమితి పండిత ము. నాగరాజు గౌరవాధ్యక్షులు లోకరించిరి. 28, 29 తేదీలను బద్దలు జరుగును. ప్రతినిధి రుసుము రెండు రూపాయలు.

26-వ తేదీ మధ్యాహ్నము రెండుగంటలకు మహాసభ ప్రారంభమైనది

4000 మంది ప్రతినిధులు వచ్చుట

కాంగ్రెసు మహాసభాధ్యక్షుడు దేశబంధుదాసుగారి ప్రారంభోపన్యాసము శాసనసభలకు వెళ్లగూడదని ఖిలాఫతు మహాసభ వారు తీర్మానించుచో

కాంగ్రెసు మహాసభ వారుగూడ నటులనే తీర్మానింపవలెను

గయలో ఖద్దరు స్వదేశీ ప్రదర్శనము

శ్రీమతి కస్తూరీబాయిగారు ప్రారంభించుట.

ప్రారంభ దినచర్య

I

ఏర్పాటులు

నేడు (26 వ తేదీ) మధ్యాహ్నము ఒక గంటకు కథ ప్రారంభమగును. ఇంకను గభాకాలలో కొన్ని అవశ్యములుండుటచే వానిని నెలకేర్చుచున్నాడు. తక్షణం జన్ని రాష్ట్రములనుండియును ప్రేక్షకులును ప్రతిభులును ప్రతినిధులును వేల కొడిగ వచ్చుచున్నారు.

ముఖ్యవిషయము

అసహాయాధ్యయవిధానమును మార్చుకలెనని కొంజును మార్చుకలెనని కొంజును అభిప్రాయపడుటచే రెండుకక్షతేర్పడినది. ఇరువుల నాయకులును వారి అనుసరుకులును ప్రతిభులును కలెనుచున్నాడు. ప్రచారమును ప్రారంభించిరి. బహిరంగగధలు జరుగుచున్నవి. ఆకథలకు వేలకొడి ప్రజలు వచ్చుచున్నారు. ఆకథలలో నాయకులు తనతన వాదముల కనుగుణముగ నుపన్యసించుచున్నారు.

ప్రతికూలురు ప్రబలముగ నుండుట

ఇరవరకు చూడగా కానగగధలకు తెళ్లగూడదను ప్రతికూలురు ప్రక్షమే ప్రబలముగ కనబడుచున్నది. తెళ్లకలెనని అనుకూలురు కక్షమునకు జయనూచన లేమియును కనబడుటలేదు. తేనేతేనవచ్చును.

కొంజునీదేవిగారి అధ్యక్షతకైంద యగవలసినగభ వాకులు భీమకృష్ణములన జయకలెను. శ్రీనివాసయ్యగారు రానేలేదు. కలెజునీదేవిగారువచ్చి ప్రస్తుతియు కానగగధల విషయము చర్చించుకలెనని తెప్పి తెల్లపోయిరి. మరి 5 నిమిషముల కవటనే వచ్చుట. పి. ఇన్నాటిను (దేవద) గారి అధ్యక్షతకైంద కథ జరిగినది. సమాధానము కంగీకరింప గూడదు కానగగధలకు తెళ్లగూడదని ఇన్నాటినుగారు తీవ్రముగా నడిచిరి. ప్రతాపనాథాయగారిని (భేతరు)గారు నట్లెచుడిచిరి. మంత్రీ కృష్ణకృష్ణగారు కానగగధలకు తెళ్లకలెననిరి. సమాధానము సూరి తెలియకండే నిరాకరింపగూడదను. సమాధానమున కంగీకరింపరాదని ఎన్. ఎన్. వరదాచారి (దేవద) గారును యింకొందరు నడిచిరి.

కానగగధలకు తెళ్లగూడదనువారి కథ 22 వ తేదీ రాత్రి 10 గంటలకు జరిగినది. 50 మంది ప్రభులును వచ్చిరి, రాజగోపాలాచారి కలెజునీ, సంతానం, రంగయ్య, ప్రకాశం, బహాదూ, కలెప్రసాద, ప్రకీర్తరాజు, చి. వి.ఎస్ ఆయ్యలు మహాదేశయ్యగారి కలెకాము కలెకాగూడు మున్నును ప్రభులును వచ్చిరి. విషయసంఘ, ప్రథమసమావేశము

28 వ తేదీ మధ్యాహ్నము గంటలకే కథ ప్రత్యేక కాలలో జరిగినది. 200 మంది ప్రతినిధులును 100 మంది ప్రేక్షకులును వచ్చిరి. వేలకొడి ప్రజలు బంతులనిలచి జనుజనుధ్యక్షుల గావించిరి.

కాన్ఫరెన్స్ రహితమును విశేషమును తొలగింపవలెనని ఆ సభలో రామనాథుడు (దేవద) గా రొక సభకణ నుపహాసించునది వీరిపోయినది.

సన్యాససంఘ మహాసభాధ్యక్షులు

ఈసంవత్సరము సన్యాస సంఘాధ్యక్షుని ఉపన్యాసము విధానమును మార్చుకలెనని వాదముతో గూడి యంచును. అధ్యక్షుడు మార్చుకలెనని వాదమున్నాడని అందరెరిగియున్నాడు. ఈరీతిగా వీరిద్దరి యుపన్యాసములు నీవర్సము పరస్పర విరుద్ధముగ నుండును. గంధిమహాత్ముని యుద్ధము మొక్కటియే

అధారము. వేరెదియును లేదు ప్రభుత్వ ప్రతిపక్షాలకు ప్రతిప్రతి పక్షాలకు నేర్పరచి ప్రభుత్వమును ప్రత్యేకముగ ప్రజలు సాగింపవలెనని సన్యాససంఘాధ్యక్షుడు ప్రజాకీర్తి ప్రసాదుగారు నడిచిరి.

II

మహాసభ ప్రారంభముగూట

నేడు (26 వ తేదీ) మధ్యాహ్నము 2 గంటలకు పరమ పరిత్రమగు గయాత్రైతమున ముప్పదియేడవ భారతదేశీయ కాంగ్రెసు మహాసభ ప్రారంభమైనది. స్వరాజ్యకైకముల నిర్మింపబడిన వికలమగు సభాకాల ప్రతినిధులతో న ప్రేక్షకులతోను పూర్తిగా నిండిపోయినది.

ఇరువురధ్యక్షుల యుపన్యాసములు

ప్రస్తుత నిరుత్సాహాస్థితికి కారణమును నిరూపించుట యందును దానిని తొలగించుటయందును జరుపవలసిన కార్యక్రమమును నిర్ణయించుట యందునుగూడ సభాధ్యక్షుడును సన్యాస సంఘాధ్యక్షుడును వేరువేరుప్రకారము ప్రోత్సహించెను.

గ్రామ పంచాయతీలు

గ్రామపంచాయతీలే స్వరాజ్యమునకు మూలాధారముగ నేర్పదవలెనని స్వరాజ్యముక్తిందనుండివైకి అసగ్రామములలో ప్రారంభమై మండలములకు రాష్ట్రములకు వ్యాపించి దేశీయముగ పరిణమింపవలెనని విషయమునందునాత్ర మిరువురు కేకీ ధవించిరి. ప్రాచీనకాలముం దున్నట్లే గ్రామములకు మండలములకు రాష్ట్రములకు మండల చాలకలకు స్వాతంత్ర్య మొసంగవలెను. పాశ్చాత్యదేశములందుగల పాల్ల మెంటుపద్ధతి ప్రభావరీపాలముగాదు. అది చుక్కతర కులవారిని కంటకరీపాలనమే యగు నుగాన నట్టిపరిపాలనమును మన మర కంటకరీపాలన గ్రామస్వాతంత్ర్యముతో గూడిన గ్రామసంఘములతో స్వతరిపాలన మేర్పడవలెను. గ్రామ మండల రాష్ట్రకేకీత సంగుమలకు పరస్పరానుకూల్యముతో గూడిన సాహచర్యసంబంధముమీద స్వరాజ్య మేర్పడవలెను" అని అధ్యక్షుడు వాడుగారు నడిచిరి.

నాయకులకు స్వాగతము

కథలో కథితానామ విడిచిపెనది గాని సుత్రకర్త నాయకులు కథకు వచ్చివుండు జయజయధ్యామము గలి కల్పిరములందుకలె సంతోషముగా నుండలేదు.

శ్రీమతి కస్తూరీబాయిగారు

గాంధిమహాత్ముని ధర్మకర్మ శ్రీమతి కస్తూరీబాయిగారు సభకు వచ్చివుండుమాత్రము గాంధిమహాత్ముడు జయ అనునివాద మొక్క పెట్టిన కలెకామ్ర కంఠమునుండి లేచి మిన్నంబెను.

సభాకాల

సభాకాల ఖద్దరుట్టలలోనే నిర్మింపబడినది. కాలలో కర్పిలు మేబాల్లలు లేవు అడదను నేలమీద కనగా చాపల మీదనే కూర్చునిరి. ప్రతినిధులును ప్రేక్షకులును గూడ ఖద్దరుట్టలనే ధరించిరి.

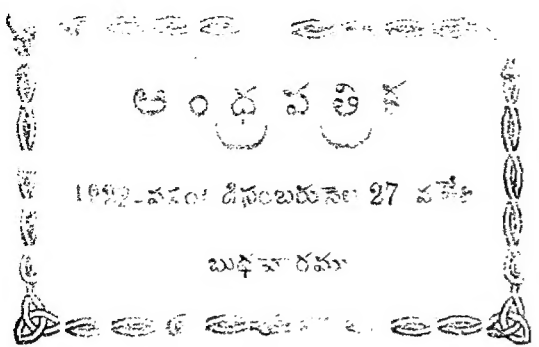
నిర్బంధ విధానమునకు జంకక ముందంజ వేసి

స్వరాజ్యమును బడయుడు

గాంధిమహాత్ముని ఛాయాటములును మహాత్ముని చిత్రపటములును సభాకాలలలో వందలకొలదిగా నమగ్నపడినవి. మహాత్మునిపటములు లేనితానే కనబడలేదు. అధ్యక్షుని ఆసనమునకు వై భాగమున గాంధిమహాత్ముని చిత్రపటము పూర్తి

మూర్తి సత్యాగ్రహము మొల దింపబడ్డది. కేవల
తేనీసి పాడులో 12 నందికై కేను వివాహము జరిగినది. కాని
9 నందికై పిటిమొదలు చాలాగు పెండ్లివాడు కలి శిక్ష పడెను.
అదేను. సత్యాగ్రహమును నిర్దుష్టము వలనదేనాదు పెండ్లి
నాలుగునాడు నిర్దుష్టముచేరి. (బోంబే కారము)

సంస్కరణముల విఫలత :
శాసనసభ్యుల యనుభవములు

హిందూ ప్రతిక సాంవత్సరిక సంబంధము నంద, సంస్కరణముల గూర్చి మువ్వరు శాసనసభ్యులు తమ యనుభవములను వివరించిరి. సామ్రాజ్య శాసనసభ గూర్చి టి. వి. శేషగిరి అయ్యరుగారును, రాష్ట్ర శాసనసభ గూర్చి కిట్టమంచి రామలింగారెడ్డిగారును, టి. ఎ. రామలింగచెట్టిగారును చక్కని వ్యాసములను వ్రాసిరి. వీని నిచిత పరికించుట యవసరము. మాట్లాడుదు సుస్కరణములు జయమొందునా అశజయ మొందునా యని ఒక్క సువత్సరము క్రిందట శేషగిరి అయ్యరుగారికి సందేహము నుండెను. సంస్కరణములలోకములను కలుపుదు గనుక అచి.ను, అధికారులును అనధికారులును తోడ్పడినచో, సుహృద్భావముచేతను, సహకారము మూలమునను వ్యవహారము సాగి పోవునని అయ్యరుగారు యాహించిరి. కాని, నేడు వారికి భ్రమ దొలగినది. బడ్జెటు చర్చలు జరుగునపుడు, శేషగిరి అయ్యరుగారికి సభ్యులు గోచరించెను. విమర్శకు న కవకాశము లేనిదే, పెద్ద మొత్తములపై వోటుకేయుటకు, సభ్యులు కోరిబడిరి. తాము సరిజూచుటకు వీలులేనిభర్షుల నామోదించుటకు మాత్రమే, శాసనసభలో తామున్నట్లు, అయ్యరుగారు తెలుపుచున్నారు. సంస్కరణములకు పూర్వము బాధ్యతయంతయు ప్రభుత్వమువారిదే. ఇప్పుడెన్నో, ప్రజాప్రతినిధులే వ్యయమున కంగీకరించిరి, ప్రభుత్వము వారు తెలుపుచున్నారు నాగరిక ప్రభుత్వములలో నెక్కడను ఇట్టివస్థితి గానరాదని, అయ్యరుగారి యుద్దేశము. కొన్ని భర్షులగూర్చి శాసనసభ్యులు వోటుకేయుట కసలే వీలులేదు. వీరిగూర్చి సభ్యులు చర్చించుటకయినను రాజప్రతినిధిగారు రవకాశ మియవచ్చును. కాని అట్టియవకాశమును వారొసగిరియి. ఇందును బట్టి, సంస్కరణములకు బూర్వము సన్న, పిమ్మటి స్థితి మరింత యధ్వాన్నమయ్యెనని, అయ్యరుగారు కనిపెట్టిరి. రాజప్రతినిధి, అసాధారణ మగు సర్టిఫికేటు అధికారమును స్వల్పవిషయమునకై దినియోగించుట జూడి, సంస్కరణములకై యోజన రాహిత్యము మరింత వెల్లడియయ్యెను. ప్రస్తుత హైందవ శాసనసభకు, నెను కిటి సామ్రాజ్య శాసనసభకన్నను ఎక్కుడు అధికారములు చేకూరెననుట కిల్లయని, అయ్యరుగారు నిశ్చయముగ వెల్లడిజేయుచున్నారు. శాసనసభ తీర్మానములు గొంతెక్కుకొరై లగుచున్నవట. అనేకతీర్మానము లాచరణలోకి రావు. స్టేటుకౌన్సిలు సభను తోడు చేసేకొని, సామ్రాజ్య శాసనసభా నిర్ణయములను త్రోసిపుచ్చుచున్నారు.

సామ్రాజ్య శాసనసభ తన ప్రతిష్ఠను కోల్పోయెనని అయ్యరుగారి నమ్మకము. శాసనసభల బహిష్కార మిందుకు కారణముని అయ్యరుగారు తెలుపుటబట్టి, సభ్యులు వెల్లడియగును. శాసనసభలు స్వరాజ్యసిద్ధి కడ్డుగనున్నవని వాదించెడి వారు, మితవాదులయొప్పునను పరికించి, తమ దుర్భిప్రాయమును మాన్చుకొనుట యుక్తము.

స్వరాజ్యసిద్ధి గలుగకుండలకు, నిరీ వముగు శాసనసభలుగాక, ప్రజలయలసభావమే కారణమగును. ఇట్టిమాండ్యమును నడిచి, ప్రజలు కార్యదీక్షను బూనుటయే, తగిన ప్రతిక్రియ యగును. శాసనసభా బహిష్కారమువలన, సభ్యులు ఉత్సాహమును గోల్పోయిరినియు, ఇటు ప్రజలకును కలు ప్రభుత్వమునకును వారు కొరగాకబోయిరినియు, అయ్యరుగారు తేటపరుచుచు, కాంగ్రెసు ప్రముఖులు శాసనసభలో తేరివలయు నని కోరుచున్నారు. చేరిన ప్రయోజన మేమి? అయ్యరుగారు ప్రభుత్వములకు గలిగిన పరిభవమే వీరలను ఎవరొక్కనును. వారివలె వీరును, విలువయగు కాలమును శాసనసభలో న్యర్థపరిచెదరు. రా బోవు ఎన్నికలకు పిమ్మటనయినను, శాసనసభాధికారములు విస్తరింపక, సర్టిఫికేటు అధికారము నిలిచియిడి, స్టేటుకౌన్సిలు సభను సామ్రాజ్య శాసనసభ సవమానపరుచుట కుపయోగించుచో, తాము అడవులో నయినను సుచరించెదముగాని, యం. యల్. ఎ అంగ సామ్రాజ్య శాసనసభలో సభ్యులుగ నుండజాలమని, శేషగిరి అయ్యరుగారు హాథిగ తెలుపుచున్నారు. అయ్యరుగారి కేవలైర్పాటు చివరన కుండునో లేదో యూహించుట జాలదు. శేషగిరి అయ్యరుగారు అతివాదులు గారు. కొంత కాలము వీరు హైకోర్టుబడ్డి పడవి నధిష్ఠించియుండిరి. సామ్రాజ్య శాసనసభకు, వీరు ప్రభుత్వమువారిచే సభ్యులుగా నియమింపబడిరి. వీరి ప్రభుత్వముపై ప్రత్యేకకోపకారణము గలదని తెలుపుట కైతమాత్రమును వీలు లేదు. ఇట్టి సభ్యుడు పైతము, సంస్కరణముల నిరర్థకతను చాటుచుండ, దీనిని రుజువుచేయుటకు వేరొక నిదర్శన మేమిగావలయును? కిట్టమంచి రామలింగారెడ్డిగారు సంస్కరణాభిమానులు. దృఢసహకార వాదులు. నిరాకరణోద్వేగమునిరసమున కిట్టమి. జస్టిసుపక్ష సభ్యులు. మాంటాగూగారిపై వీధిక్తి మొందు. వీరుసయితము, రాష్ట్రములందు అమలులోనున్న ద్వంద్వప్రభుత్వవిధానమును సమర్థింప జాలకబోయిరి.

రాష్ట్రములలో కెల్ల, ద్వంద్వప్రభుత్వవ్యవస్థని కొనసాగించుటకు, మద్రాసు రాష్ట్రము మిగుల యోగ్యముగ నున్నదని, సగర్వముగ బలుకుచుండును. అట్టి మద్రాసు రాజధానిస్థితి ఏ తీరున నున్నది? రామలింగారెడ్డిగారి జవాబును పరిశీలింతము. ఇంగ్లండులోవలె నిక్కడ బాధ్యత గల ప్రధానమంత్రి యొకరు లేరు. ఒకమంత్రి రాజనామానిచ్చిన, మంత్రివర్గ మంతరించునో లేదో సందేహస్పదము. ప్రభుత్వమునందు ఏకీభావము గుడుడుట తెలుల సాధ్యమగును? మంత్రిలను విడివిడిగ ను, కార్యనిర్వాహక ప్రభుత్వసభ్యులను విడివిడిగ ను నియమించెదరు. ఉభయులమధ్య గల సంయోగము, రెడ్డిగారు సూచించుట కృత్రిమ మనుటకు సందియములేదు. ఉభయపక్షములకును సంయోగము గుడురవలెననిన, అధికారవర్గమునకు మంత్రిలు దోసిల్పొగుటయే సాధనము. వేరొక మార్గము లేదు. మంత్రిలు కార్యనిర్వాహక ప్రభుత్వ లతోపాటు వోటుచేయవలయును. వేరొకవంక వారు పక్షవాయకులుగ నుండవలయును. ఈ రెంటి కని ఎటుల జరపడును? ఎటులెటులో సరిపెట్టుకొనెడి మద్రాసు మంత్రిల కయినను, ఇట్టి ఇంద్రజాలము సాధ్యముకాలేదని, రెడ్డిగారు చూపిన నిదర్శనముల బట్టి గ్రహింపవచ్చును. బీహారునందు, మంత్రి యగు దాసుగారు, తనదర్జనగూర్చి కలు మార్లు మొలిదిరి. తమక్రింద నున్న ఉద్యోగులను తాము పశువుచుకొనుటకు, వీలులేకబోయెనని, దాసుగారు విచారించుచుండిరి. అటులయునను, నాను గారు ప్రభుత్వమునం దొక భాగముగ నుండిగాని రా

జీనామా నీయలేదు. వంగ దేశమునందు, మంత్రిలు శాసనసభలో నపుకపుకు ఓ పోయినను, ఎప్పుటి కలె సంచరించుచున్నారు. త్వన్సాధవిధాన మనకు తాము బాధ్యులము నని, సురేంద్ర నాథ బెనర్జీగారు బహిరంగముగ యుండిరి. అటులయినను, వారు ప్రభుత్వసభ్యులుగ లిచియున్నారు. ఇక మద్రాసు స్థితి ఎటుల నున్నది? వర్మనెంటు సెటిల్ మెంటు ప్రశ్నపై, జస్టిసు పక్షము రొకవంకను, మంత్రి లింకొకవంకను వోటు లోలోకల ఉభయులకును అభిప్రాయభేదము గని రెడ్డిగారు తెలుపుచున్నారు. ఇట్టి స్థితిలో లో విశ్వాస మను, బాధ్యతను పెంపుకేయుటకు, ద్వంద్వ ప్రభుత్వవిధానము తోడ్పడునా?

రామలింగారెడ్డిగారి యుద్దేశమునందు, శాసనసభలకు వెలుపలను గాంధీయనుచరులు, శాసనసభ్యులకన్న ప్రజలలో నెక్కుడు విశ్వాసమును పుకొల్పగలిగిరి. శాసనసభా ప్రవేశపాడు లీ యొప్పువలను గమనించుట యుక్తము. బడ్జెటు చర్చను గూర్చిన కార్యక్రమము నకును ప్రభుత్వ బాధ్యతకును చేరి లేదని, రెడ్డిగారి తలంపు. బడ్జెటువ్యయములను పరిగణించునపుడు, తమ యభిప్రాయములను తెలుపుటకు శాసనసభ్యుల కవకాశముండదు. తామింకరింకనము నెలలగావించిరో, మంత్రిలును, కార్యనిర్వాహక సభ్యులును ముందుగ సూచించరు. అంతయు సిద్ధ మయినపిమ్మట శాసనసభ్యులు బాగ్యయము గావించుటచే, లాభమేమియు గలుగదు. ముఖ్యమగు చట్టములను సెలెక్టుమిటిలకు పంపుట యాచారమయ్యెను. ఇందువలన, బహిరంగపు చర్చ కవకాశము దొలగిపోవుచున్నది. మంత్రిలు, ప్రభుత్వపు నడవడిగూర్చి తీర్మానములను ప్రవేశపెట్టుటకు వీలులేకట. మంత్రిలు పక్ష నాయకుల స్థానమునుండి తొలగి అధికార వర్గమున మానభాగస్వాము లయిగని, రెడ్డిగారి యుద్దేశము. వీరు శాసనసభలకన్నను, వైన నున్న గవర్నరున కెక్కుడు బాధ్యులయి మెలగుచున్నారు. ప్రభుత్వోద్వేగములలో బ్రాహ్మణేతరుల కెక్కుడు ప్రాతినిధ్య మొసగవలయునని సభ్యులొకరు దెచ్చిన తీర్మానపు. సందర్భమున, మంత్రిలు తటస్థులుగ నుండవలసివచ్చెనట. లోలోకల, శాసనసభ్యులకును మంత్రిలకును అభిప్రాయభేదము లేకున్నను, వోటుకేయునపుడు మాత్రము చేరి యొక వైపునను వోటుకేయు సందర్భములు గలపు ప్రస్తుతసందర్భములలో, రాజకీయస్థితి యయినను వర్ధిల్లుటకు వీలు లేదని, రెడ్డిగారి తలంపు. శాసనసభ్యులకు ఇష్టము లేకున్న, మంత్రిలపై అవిశ్వాసమును జూపుట సయితము, చాలకొక్కలతో నూడికొనియున్నదని, రెడ్డిగారు దెలిపిరి. ఇందువిషయమై కార్యనిర్వాహక సభ్యులు వోటు కేసినను ఇబ్బందియే చేయకున్నను యిబ్బందియే. మంత్రిల బాధ్యతను నిరూపింపవలసిన సమయము వచ్చినపుడు, ప్రభుత్వపు ఐకమత్యము విచ్చి న్న మగును. ప్రభుత్వ నియామిత సభ్యుల దృక్పథము చి కు దెచ్చిపెట్టును. ఇట్టియసందర్భముల నన్నిటిని గుర్తించి, ద్వంద్వప్రభుత్వవిధానమును తొలగించి, సంపూర్ణ రాష్ట్రీయస్వపరిపాలనమును ప్రవేశపెట్టుట లాభకరమని, రెడ్డిగారు గ్రహింపగలిగిరి. విల్లింగడను ప్రభువు, రాజగోపాలాచార్యులు, త్యాగరాయచెట్టిగార్లు కలసినను, నికృష్టమగు ద్వంద్వప్రభుత్వ విధానమును, పవిత్రమగు బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వముక్రింద మార్పకాలదని, రెడ్డిగారు స్పష్టముగ సూచించిరి. ఇట్టిలోపమునకు, మాంటాగూర్డువిధాన గ్రంథకర్తలను నిందించుట మాత్రము పాడిగాదని రెడ్డిగారు యభిప్రాయము. ఇట్టిమస్థితి సంభవించునని చాలమంది యూహించియుండ లేదట.

ఇంతకన్నను పొరబాటుచును. ద్వంద్వప్రభుత్వ విధానమువలన కలుగజూయే సప్తములను వెనుకనే పూసగుచ్చుటలు దెలిసినవారు గలరు. రెడ్డిగారు అనుభవమువలన గ్రహించిన చిక్కులకన్నను, ఎక్కువ చిక్కులను కాంగ్రెసునాయకులు కడదూర దృష్టితో ముందుగ వివరించిరి. కాని, జస్టిసుపక్షము వారును మితవాదమును, వారియభిప్రాయములను నిరసించిరి. కాంగ్రెసుపక్షమువారు సంస్కరణశాసనము నయిన చదువలేదని, తెలుపుటకు, ఆసిబి సోటుగారు సాహసించిరి. కాని, నిజము నిలుకడపైని తెలియును. మితవాదములైనైతము సంస్కరణముల విషయము ఆనుభవమువలన గ్రహించిరి. జస్టిసు పక్షమునకు సైతము ప్రమదాలగుచున్నది. బిసెటు గారు సత్వస్వరాజ్యసిద్ధిని కోరుచు, కన్వెక్షనులను చేపట్టుచున్నది. ద్వంద్వప్రభుత్వవిధాన మప జయముగాంచెనని, రామలింగారెడ్డిగారుగూడ తేట పరుచుచున్నారు. దాని నెంతవరలో తొలగించి, బాధ్యతాయుతప్రభుత్వమును ప్రవేశపెట్టిన అంత మేలని వీరితలంపు. కాని, ఈతలంపులు నెరవేరు మార్గ మేమి? గడుపునాటివరకు, సంస్కరణములను మార్పుటకు వీలులేదని, పీలుప్రభువుగారు శాసించిరి. సామ్రాజ్యశాసనసభవారిందు విషయమై గావించిన తీర్మానము నిరుపయోగమయ్యెను. ద్వంద్వప్రభుత్వపద్ధతియొక్క లోపము తెల్లరకుచు దెలిసివచ్చినవి. ద్వంద్వప్రభుత్వవ్యవస్థకలయు తేట పడినది. ఈ కొనసాగు తెలులననదియే, ఇప్పుడు కర్నూరుముగా నలసిన ప్రశ్నలో పక్షము గు ప్రస్తుత సంస్కరణములద్వారా స్వరాజ్యమును పొందించుట, కుక్కతోకను బట్టుకొని గోదావరిని టవంటిదని తేలివడి. సత్వస్వరాజ్యసిద్ధికి, కృత్రిమ గుప్రభుత్వ అడ్డము రాగూడదని, రామలింగారెడ్డి పోషించుచున్నారు. కాని, పార్లమెంటరీ సంఘము ప్రజల స్వపరిపాలనా సమర్థతను నిర్ణయించునపుడు, ఈ సంస్కరణముల నెలుల యుపయోగించిరనుప్రశ్న వచ్చును. అంతయుగాని, సంస్కరణములు ఆచరణయోగ్యములు గావన సంగతి బయల్పడదు. ఇట్టివరీతుల లేకుండ జేసికొను తెలులు? ఆ మార్గమును మాత్రము, శేషగిరి అయ్యగారు గాని, రామలింగారెడ్డిగారుగాని, రామలింగారెడ్డిగారుగాని సూచించరయిరి. ఉన్న కష్టమంతయు నిక్కడనే గలదు!

పంచమ మితవాదసభ :

శాస్త్రిగారి అభ్యుదయోపన్యాసము

నేటిదినము నాగపురమునందు పంచమ మితవాదసభ గా. శ్రీనివాసశాస్త్రిగారి యధ్యక్షత క్రింద గూడుచున్నది. ప్రస్తుత పరిస్థితులలో సంస్కరణములు మూరునను నాశ, శ్రీనివాసశాస్త్రిగారికి సయితము గనుమీపడు. ఇప్పటి సంస్కరణము లయినను తొలగిపోకుండ, లిబరలు లేబగు పక్షమువారు కాపాడెదరని మాత్రము శాస్త్రిగారు ఆశపెట్టుచున్నారు. ఇండియా ఆఫీసునం, అభివృద్ధికి ప్రతికూలమగు చిహ్నములు శాస్త్రిగారికి పొడగట్టినవి. ఇంతకుమున్ను, శాస్త్రిగారే, ప్రభుత్వమునడ దేశమున జరిగిన యవిశ్వాసమును వివరించిరి. సర్ శివస్వామి అయ్యగారు సైతము, ప్రజల మనములలో పూర్వమగు నవిశ్వాస మేర్పడి నలుల సూచించియుండిరి. ప్రస్తుతపరిస్థితులు ఈ యభిప్రాయమును మరింత బలపరుచుచున్నవి. భారతీయుల కున్నతోద్యోగము లిచ్చు విషయమున గూడ, ప్రభుత్వము వారియల వెనుకడుగువైచుచున్నారో, శాస్త్రిగారు శైలముగావించిరి. సిబిలు సర్వీసు ఉద్యోగుల జీతముల నికను హెచ్చించుట

కడు విరుద్ధమని శాస్త్రిగారికి దోచుచున్నది. ఇంత భర్త్యులపైగాని సి బి లు సర్వీసు యుద్యోగులు దొరకనియెడల, ఆసిబిలును మానివైచుటయే యుత్తమ మని వీరియుద్దేశము. ఇటులనే మెడికలు సర్వీసునందు యూరిపీసునులను క్రొత్తగా దెచ్చి పెట్టుటయు, భారతీయులను స్థానభర్త్యులజేయుటయు, గుర్తరముగ దోచును. కేంద్రప్రభుత్వమును, రాష్ట్రీయప్రభుత్వములను దివాలా దీయుచుండ, ప్రజలప్రభుత్వమును ఉన్నతోద్యోగులకొర కేటులు మబారాచేయుట, శాస్త్రిగారికి భావ్యముగ దోప లేదు. ఇట్టిస్థితిలో సామ్రాజ్య శాసనసభవారి తనిస్సహాయులుగనుండిరో, శాస్త్రిగారు వర్ణించిరి. సర్వీసు యుద్యోగములు ఇండియా రాజ్యాంగ మంత్ర శతమునుండి దొలగి, ఇండియా ప్రభుత్వము వారినశము గావలయునని, శాస్త్రిగారు కోరుచున్నారు. రాష్ట్రీయప్రభుత్వములకు, తమ నాకడులపై అధికార ముండవలయునని, ఇది వరకే మంత్రము మొలకనుచున్నారు. అటులగుచో, రాజ్యాంగమంత్ర వశమునుండి తొలగించి, సర్వీసులను ఇండియా ప్రభుత్వమువారి పక్షము జేసినంత మాత్రమున లాభ మేముండున? కాని, శాస్త్రిగారి మితవాదదృష్టిపక్షమున కిది యొక నిదర్శనము. అధినివేశరాజ్య భారతీయుల విషయమై వీరు మామూలు అభిప్రాయమును దెలుపుచున్నారు. అక్కడి తెల్లవారిపై ప్రతిక్రియ నవలంబించుటవలన లాభము లేదని వీరియుద్దేశము. సంస్కరణములనుగూర్చి, శాస్త్రిగారి కింకను ఆశ వదలకబోవుటయం దాశ్చర్యములేదు. రాజకీయవిధిగా రిటీనల నుపయోగించిన సర్టిఫికేట్లు అధికారము విషయమై, వీరు ఇటునటు గానుండి అభిప్రాయ మొసగుట విచిత్రము. సంస్థానాధీశుల రక్షణార్థమై ప్రభుత్వమువారు క్రొత్తప్రెస్సుచట్టమును నిర్దించుట, యనవసరమట. కాని, సామ్రాజ్య శాసనసభవారిచట్టమును ప్రవేశపెట్టుట కంగీకార మొసగకుండు ఓయు వివేకము గాదట. ఏమి యీచమత్కారము? ఇక ద్వంద్వప్రభుత్వవిధానము నిరుపయోగమని, శాస్త్రిగారివంటి మితవాదనాయకులు పైతము అంగీకరించుచున్నారు. క్రిమినలు ప్రాసీజరు !44 శెక్షనును అధికారులు తెలులు పుపయోగించుచున్నదియు జూచిన, వారి క్లిటికాధికార ముండుట అపాయకరమని తొచినది సంయుక్తరాష్ట్రములలో ద్వంద్వప్రభుత్వపద్ధతి ఎట్టిమన్నినది దెచ్చిపెట్టెనో శాస్త్రిగారు వివరించిరి. శాస్త్రిగారుగూడ ద్వంద్వ ప్రభుత్వపద్ధతిని ఈ రీతిని నిరసించుచుండ, దానిపై కనికరము జూపెడివా రెవరయినను మిగిలియుండురాయని, సందేహము గలుగక మానదు. భావ్యభివృద్ధి కిది ఆటంకముగ నున్నదని, శాస్త్రిగారు దెలుపుచున్నారు. కాని యీ ఆటంకమును దొలగించు మార్గమేమి? శాస్త్రిగారు నిరూపింప జాలకబోయిరి. గడుపుదినము రాకముండే, సంస్కరణముల విషయమై విచారణ జరుగవలయునని, శాస్త్రిగారు కోరుచున్నారు. ఇందుకు, పైయధికారులు సమ్మతించురా? శాస్త్రిగారు వారిని బిప్పింకగలరా? లేరనుట తథ్యమే. పంజాబునందను, మద్రాసునందను, శాసనసభలలో అధిక సంఖ్యాకులుగ నున్నవారు అల్పసంఖ్యాకులయెడ తిన్నగ ప్రవర్తించుట లేదని శాస్త్రిగారు సూచించిరి. సామ్రాజ్యశాసనసభలో డిమోక్రటిక్కు పక్షమునకు నాయకుడే లేడట. స్వాతంత్ర్యము సిద్ధింపకముందు, ప్రజలలో కక్షలేర్పడుట, బలహీనతకు సూచనయే గాని వేరుగాదు. నికరణపక్షముపై, తమపక్షమునకు సానుభూతి యుండజాలదని, శాస్త్రిగారు దెలుపుచున్నారు. శాస్త్రిగారి కిందులకు పదివేల దండములు. ఈసానుభూతి

లేకున్నను, నిరాకరణపక్షము తన భర్త్యులను నెరవేర్చకమానదు. కాని, శాస్త్రిగారు సూచించిన దేమి? అది లేదనియు, ఇది లేదనియు వగచుటయు, నిరాశ జేయుటయు దప్పు, వారి ఉపన్యాసమునందు వేరు విశేషము గనుమీపడు. కాని, కేవలనిరాశతో దేశ మెంత కాలమని గడుపగలము? సంస్కరణములు నిరుపయోగమయ్యెనని వింపించి నంతమాత్రమున, లాభముండునా? చిత్రరంజన దాసుగారు నడివినటుల, దేశము కిక్కిరాజ్యరహిత సహాయనిరాకరణము దప్పు వేసుమార్గముగానరాదు. ఈమార్గమును నిష్కర్షముగ నవలంబించిన, స్వరాజ్యసిద్ధి గలుగుననుటకు సందియము లేదు. కొందరికను ఈసంగతిని బహిరంగముగ నంగీకరింపజాలక, వెనుకముందాచుచున్నారు. కాని సత్వము దానియంతట యుదియే వెల్లడియగుచున్నది. అయినను, మితవాదులను నిందింప బనిలేదు. వారు తమయిచ్చవచ్చినటుల పాటబడుటకు కాంగ్రెసు పక్షమువారు సంపూర్ణావకాశ మొసగెదరు. అధికారవర్గముతో మితవాదులు తోడ్పడుట వలన, ప్రజలబాధ లధికమగుచో, వానిని ఓరిమితో భరించుటయే ప్రజల భర్త్యులు. వారిపై గిరుక నహించి లాభము లేదు. మితవాదులు తమ తప్పిదమును గ్రహించి, త్వరలో ఫలప్రదమగు దారిని త్రొక్కకబోరని, మాకు నమ్మకము గలదు.

స్థానికవార్తలు

నిమ్మజాత్యుద్ధరణసంఘము:—తిరుట్టునూ 81 కేటీ ఉదయం 8:30 గంటలకు ఒకసభ జరుగును. స్వామి బ్రహ్మచంద్రగారు నిమ్మజాత్యుద్ధరణముగూరి ఉపన్యసించెదరు.

దేశీయ ప్రార్థనసమాజము:—కేళకు, ఎల్లడయ్య, ఉదయము 8 గంటలకు కాపిలోను (సామలకాడ పేట తపాలాఫీసుకు సమీపమున 392 నెం) ఆన్వాలిశివీశి సమీపమున గోవిందస్వామయ్య వీధి గోను, ప్రారంభ కాల సందర్శనము జరుగును

పండితుడు వరమచదురు:—మధ్యాహ్నము 15 దిన తిరువానూలూరు మహామహాపాఠ్యము శాస్త్రుతిలక రామ సుబ్బాశాస్త్రిగారు (తమస్సు 90 ఏండ్లు) పరమ పవిత్రుని దేవపుట చింతిల్లుచుంటిమి. హిందూమతశాస్త్రములందు అడయుభ్యులకు ధర్మశాస్త్రములందు అధ్యుకనిపులును వీరాంధ్రులు. వీరియరణమువలన ఆంధ్రపండితలొ కనునకు తీరకష్టము గలిగెను.

ప్రభుమికోపాధ్యాయుల సంఘము:—కార్నరేషను మాడజు శాతకాలలకుంజరి ప్రభుమికోపాధ్యాయుల జీతములను క్రిందిట కార్నరేషనువారు తీర్చానింది రాష్ట్రీయ ప్రభుమికోపాధ్యాయుల సంఘసభ సమావేశమగుట కార్నరేషనువారి తీర్మానము ఖండింపబడెను. ఇదేవిధము: మద్రాసు టీడెన్సు గుర్తువారు తీర్మానములు గావించి మరల యావిషయమై కార్నరేషనువారు ఆలోచింపవలయునని కోరి

చెన్నపురి ఆన్నదాన సమాజము:—కడది: మాడు వారులలో యజ్. యం. రామయ్య కంపెనీవారు 200 మంది బీదలకు ఒక్కొక్క కృష్ణస్వామిశెట్టి జల్లి శారాయ 10 స్వామి శెట్టి, వి. శ్రీరాములు వాయుడు, వాసా వరదయ్యశెట్టి, మణిశ్యమ్యగారు ఒక్కొక్కర నూరుకుండు బీదలకు, శేతుచందురుదాద, రావు సామెయ దీదములు మొదల, బాలసుంకంశెట్టి, వాణిశ్యము రూప్రచందుగార్లు, కర్నూరు 50 మంది బీదలకు, పి. శ్రీరాములు శెట్టి గారు 10 బీదలకు, వి. గురుచిప్ప శెట్టి, యం. శ్రీనివాసులు శెట్టి పి. చెంగలూరాశెట్టి, కుప్పన ఎ. ల్. పంతు గారు మొదల గార్లు ఒక్కొక్కరు 25 మంది బీదలకు, పి. వి. కృష్ణస్వామి శెట్టి పి. రాజగోపాల శెట్టిగారు 16 మంది బీదలకు ఆన్నదానము గావించి చెన్నపురి ఆన్నదానసభ శాస్త్రధర్మ ప్రకటించుచున్నారు.

భారత విలాస మహాసభ

అభ్యర్థుడు డాక్టరు అన్నారీగారి ప్రారంభోపన్యాసము

27 వ తేదీ ఉదయము 8 గంటలకు సభ ప్రారంభమగుట

జమయతులు లేమామహాసభ

విషయ నిర్ధారణ సంఘ సభ

శాసనసభలకు ఎన్నికలలో అభ్యర్థులుగానైన నిలువగూడదను

తీర్మాన మామోదించబడెను

శేషము (27 వ తేదీ) ఉదయము 8 గంటలకు గయలో భిలాపతు మహాసభ జరిగినది. అభ్యర్థుల డాక్టరు అన్నారీ గారిని సమీక్షించి.

భిలాపతు ఉద్యమము

భరతఖండమున భిలాపతు ఉద్యమము ప్రారంభించబడినది. ప్రజలకు దానియే దాదరము తానుగా కలిగినది. ఇప్పుడు ఉద్యమము అధిక ప్రతిష్టపొందెను. ప్రపంచమున భిలాపతు ఉద్యమము ప్రచురించబడి యుండు ఉద్యమమున విధియను నిధికారము చేపట్టెను.

ప్రభుత్వదృష్టి

ఇటీవలనే బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారి భావము టర్కీ వారిపట్ల కొంత మునుపటి దాని బ్రిటిషుమంత్రు లింకను విశ్వాభిమానులనే కనబడుచున్నాడు. కర్మప్రభువు నింకను విదేశీయంగా నుండ నిర్మూలించు యందుకు నిర్దేశము. తన సమీక్షాపాద్యధ్యక్షుని గూర్చి బోధనా రీతిని వివరించుట తెలుపలేదు. వెల్లెస్లీ మెంబర్ టెనియూలను కడలలేనని బ్రిటిషువారు మెప్పుముడి తెలిపినందు ఆరెండువిధములను కడలేక పని యంతకంటెను బోధనగాదు స్పష్టముగా తెలుపలేదు. ఇటీవల బ్రిటిషువారు టర్కీవారిపట్ల గర్వమును నిరసనభావమును చూపుచుండిరి. ఇప్పుడు తెలుపకము వారి అధికారము ప్రజలయందుకుచే బ్రిటిషువారు లాలనకర్థి కలది. బిందువు యితరులు చేసెట్లు తాముగూడ చేయుచున్నామని, ఈమార్పును సభ్యులు గ్రహించుటగాక.

బ్రిటిషు వరాసు దేశములు

పాకిస్తాన్ వరిగినపుడు సుధికారము యూరపుగా రా నభివృద్ధిగా నభివృద్ధియగునని యెప్పుడు చెప్పియున్నది. బీసో వాసభ క ప్రతిఘటనను పాకిస్తాన్ అంగారావారు తెలుపక నిరాకరించిరి. ఫ్రేజీ గారు లండనునగరమునకు వెళ్లి సందించుట లను నూదింపగా అమరావతిచేరి కలంకెల్లగారు అంగారా ప్రతిఘటి మాపిన ఆరు ఐదు బ్రిటిషువారు మాపిన నిరాదానము బాగుగా గుర్తించదలను.

లాయను వార్తాపత్రము

అంగారావై దాడివెళుకలె పని లాయను వార్తా గారు మహాత్మాజీను చేసెను అధినేతములవారును బుల్లెను రాష్ట్రములవారును బ్రిటిషువారి లోడ్వడకుల నెను. కాని బ్రిటిషువారు జ్యూరీ యధ్యక్షులను చాల నష్టపడి ప్రాణము పోగియుండుటచే దుర్భాగమున దైవ ప్రభావంతి సలహా నంగీకరింప రైరి. అందువలనే లాయను వార్తాగారు ప్రభావక విని కలంకెల్లగారి బోధన నెచ్చిరి. కాంతి ప్రజులకు ప్రాప్తి యిటరీదేశముల వారి భావమును కలంకెల్లగారు కాలుప్రతి బ్రిటిషువారి భావమును బాగుగా పోల్చి చూడుడు. బ్రిటిషువారి ప్రతిష్ట లోలకటకు బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారే కరకులు.

ముఠీ నాకుంట్రితములు

కెకలు కలంకెల్లగారికి సంచలనభావము కలగకుండ చేయుటకు ముఠీనాలో చాలకత్తెములను పన్నిరి. జనరలు హరింగునగారి కర్మలకు టర్కీవారు దెగలేదు. టర్కీవారు విషయము లయ్యె తాత్కాలిక విరామమున కంగీకరించుటయందు కురుమూల టర్కీయను గూర్చుకొను విధియగుచున్నది. కురు మూల వారణాశ్రమముల నొకరించి రనియు, స్మిర్నాను, కలంకెల్లగారిని తేజోవీని నింకలను మోపి టర్కీవారికి మహాపాకము గానింకరి. పరాసు ఉద్యోగము స్మిర్నాలో విచారణ చేయుగా గ్రీసు అధ్యక్షులు చేయుటవారే యాదానాశ్రమములను చేసిన స్పష్టమయ్యెను.

లాసేనుసభ

ఫ్రాన్సు యాక్విటెనుగారి గూర్చి అంగ్లప్రతిఘటన నిరం తము తిరస్కరించుట చేయి శారంభించుటచే పరాసువారి పక్షమున ఫ్రాన్సుగాను లాసేనుసభకు రాక్షసలేక పోయెను. కర్మ ప్రభువు కురు మూలకు విద్యేషి. లా సేను లో కలిగి కలిగి హెచ్చు నుండుటచే శాసనసభ వారు శ్యాము మును సుపేతుకముగను అలాచించుట కనకాకములేదు. మహా

మృత్యుల కోరిక లండన్లో తెలిసియున్నది. ఇప్పుడు క్రొత్త గా తెలుపబడినది. టర్కీవారి కనకాలము కలిగించుటయే గాక జరిగెను ఆగ్రహం దంకటను విశేషముల అధికారమును పూరిగా తొలగించదలెను. కవిత్వేత్రములపై భారీపాకు మరల నిధికారము కలగవలెను. అంతవరకును మహామృత్యులు కాంతి నొందకు.

సుల్తాను పలాయనము

తాత్కాలికసంధి జరిగినది మొదలు వెనుకటి సుల్తాను స్వాధీనమై చేతులు చాలావ్రమును కలిగి పరాగెను. సెకన్సు సంధిప్రతిపక్ష సంతకములు చేయవలెనని మంత్రులను నిర్బంధించెను. బాతీయవాడు కనిపింపబడినందు పోలిపోయి అంగారాలో స్థిరముట వలన పిలలేకపోయెనుగాని తేజో టర్కీచేతులనుచేతులార పరుకు కళకలదియై యుండును. బాతీయవాడు లద్దుపడుటచే సేరకునుసంధిని వెనుకటినుల్తాను స్థిర కరుపకాలిపోయెను. సుల్తాను కేటము స్వాధీనకర్తయవలననే మిత్రులందరి కున్నభవలనువిని యిట్లుచేసెను. అతడేకటము. వారి లోపారబాలకు. అట్లుచేసిననుగూడ సరిగిన పదమ్యుతుని చేయుటకు అంగారావారు కలంకెల్లగారు. లాసేనుసభకుగూడ అంగారా ప్రతిఘటన పోలియుక ప్రత్యేకముగా కనిపింపబడినందు ప్రతిఘటనను పంపుటకు మరల సుల్తాను ప్రయత్నించునందుట కలననే వారణిపదమ్యుతుని గానించిరి. ఇదిజురతయును సుల్తాను స్వయంకృతపరాధము. సుల్తానుకృత్యము ప్రపంచమునందలి మహామృత్యులకంటెకంటెకంటెకంటె తెలిసియున్నదిగాన. సతకు పలాయనమై సంతకు వారాధ్యును కింత నొందకు.

మైకులు యిస్తుం

మహామృత్యు మతోదారకు దను కెముల పాపాగారిని వారణాశ్రమమునకు వెనుకటి మైకులు యిస్తుండు సుల్తానుతో చేతులు కట్టెను. భిలాపతునే అనబడు వారి సహాయమున కెముల పాపాగారిని వారణాశ్రమమునకు వారిద్దరును ప్రయత్నించిరి. అయిస్తుండు సమయము కక్కిన వారితోపాటు బ్రిటిషు వారువారిని కేటకుజొచ్చి మాట్లాడు పోయెను. మహామృత్యులకు కేటకుపాపాగారిపై కృష్ణమును కలంకెల్లగారు కుక్కొంకరిని కుట్టించుటయు నియమించి ప్రచారము పాగించెదరు గాని పిరిని పిరి అనుచరు ను ఎల్లవారును బాగుగా నెరిగి యున్నాడు గాన వారి మాటలను నమ్మి ఎవ్వరును మోసపోరు.

క్రొత్తసుల్తాను

ఇప్పుడు మనుజుని అర్హతనుబట్టియే అతనిని భారీపాగా నియమించు కర్మలకు మరల కలంకెల్లగారు చాల ప్రపంచనీయును. సుల్తాను, భారీపా అధికారములను అంగారావారు తీసికేరెను వార్త సరిగాను అది ప్రతిఘటన కల్పన. వారు మహాత్మాజీ ప్రతిఘటన ప్రతిఘటనముగానే కార్యమును చేయును. సుల్తానుకు నిరంకర కర్మము లేకుండ చేసి అతడు నియమముల ప్రకారము నడుచుకొనుట చేయుటచే అంగారావారు ప్రయత్నించిరి. అనియతములు ప్రాంతీకములు మహాత్మాజీ తెలియలేదు. సుల్తానును, పోల్చుంటి కేటకు మహాధికారిగానే యుంచుచుగాని అతని నిర్బంధకాధికారమును తొలగించెదడు. సుల్తాను భారీపాత అధికారమును సంతకులకు విశేషముకల్పించి మరల భర్తృకాత్రియలందు వికలంపబడెను గాన సుల్తాను అధికారము మంత్రులకళమున నుండగలదు గానది మోక్షమును వికలంపము కాదు.

టర్కీ ప్రభుత్వ సూత్రనిర్మాణము మహామృత్యు మర్తి భర్తృములకు వివరముగా నున్నది. కర్మప్రభు కల్పితములై యొక మహామృత్యును లేమి చేయుదురని హేళనముగా నడిగెను. కెములపక్షమువారు మరలవివరముగా ప్రకరించరని మహామృత్యు దీయులకు సుల్తానుకార్యమును కలదు గానకర్మప్రభువు హేళనములంటి ప్రచారపద్ధతులను మహామృత్యులు కొంచెమైన తెక్కచేయుట. ఒక కళ అంగారావారును, సుల్తాను భిలాపతు అధికారములను విడదీయుటయే. కలంకెల్లగారు తమ కర్మకర్మము భారతమహామృత్యులు బాగుగా నెరిగియున్నాము. అంగారా వారు చాలాకమును సురమియొనెట్లు చేయుటకు భారత మ

మహామృత్యులు ప్రయత్నించెదరుగాని వారు కర్మప్రభువు సహాయమును తాత మాపించుమున నెన్నటికిని కోరకు అని శేష కర్మప్రభువుకు తెలుప గోరుచున్నాను. లాసేనుసభలో టర్కీ వారికి ప్రతిఘటనగా కర్మ ప్రభువు, కేటకునూచులు గొంగుని మొదటనే ఎల్లవారును గ్రహించిరి. పిల ననగా టర్కీ గలిగిన దుర్భలకు ప్రపంచమందలి మహామృత్యులు. లా గాధతమ మను ప్రతిఘటన మేల్పడెను. ఏదో ఒక విధముగా టర్కీ వారిపట్ల పాను భూతిని చూచని వారును కెముల మక్షమువారి విషయమునకు మహాదానమును పొందనివారును ప్రపంచమునందలి మహామృత్యులు. కేటకునూచులు ఎవ్వరును లేని ప్రపంచమందలి మహామృత్యులు విషయము కల్పనముల కలన బాగుగా విదితమైనది. గాన మహామృత్యు దీయుల లో విశేషముకలగునని కలంకెల్లగారు దీనినిబట్టియైన తమయాళి లడియును నిగ్రహించుటగాక.

నిర్మాణవిధానము

— మూడుఫలములును కిద్దించుటకు నిర్మాణవిధానము ముఖ్యసాధనము. 1928 ఏప్రిలు నెలలోపున భిలాపతునిధికి 10 లక్షల రూపాయలను చేర్చవలెను. భిలాపతు సంఘమున కది కేటకులకి కర్మలను చేర్చవలెను లక్షమంది కలంకెల్లగారు చేర్చవలెను. దీనినిగూర్చి మహామృత్యులు గట్టికర్మము బూన వలెను.

బాతీయవిద్య

మహామృత్యుల బాతీయవిద్యకు, అలిపురుమునీయు బాతీయ విశ్వవిద్యాలయమే ప్రధానస్థానము కాగలదు. స్వతంత్ర సంయుక్త భావి భారతమునందు అలిపురు బాతీయ ముస్లిము విశ్వవిద్యాలయమే వారివిభావమునకు మూలస్థాన మగును. దాని పట్ల హెచ్చుచుండి ఉపేక్షా హించినను ఎవరును సహాయము చేయకపోయినను దానికేరవరిచి కేటకు మంత్రము యైనను అత్యధ్యురకును కది ఆ విశ్వవిద్యాలయమునందు జరిగింది. ఇప్పుడా విశ్వవిద్యాలయమునకు వెంటనే 10 లక్షల రూపాయలు కాకతెను. ప్రతి మండలభిలాపతు సంఘమునకు నెలకు కనీసము 20 రూపాయల కంటెనైన నావిశ్వవిద్యాలయమునకు కంపుచుండ వలెను.

విదేశీపట్ల దుకాణములు అన్ని పైదెట్లబడును. లేదా విదేశీపట్ల వ్యాపారము. హెచ్చుగా జుగు నన్నిపట్ల ములంకను. వెంటనే విదేశీపట్ల దుకాణములకట్ల పికిటింగు ప్రారంభించవలెను

శాసనసభలు

శాసనసభలకు అభ్యర్థులుగా నిలుచుట నిష్కలము. ఎన్ని కలకాలమున ఎన్నికల ప్రత్యేకభావముల కర్మప్రభుగను కాంగ్రెసు కలకాలము వాతావరణ ప్రత్యేక ఎన్నికభావములకు వచ్చి వోట్ల నిర్మూలము ఏర్పరచును. అట్లు చేసినవో వ్యయమధిక ముగాను. శాసనసభల బహిష్కరణము బాగుగా నెరవేరును.

హిందూ మహామృత్యు మైత్రి

సమగ్రగణయోగముచేత ముఖ్యభారతాధి ప్పడుటకు హిందూమహామృత్యు మైత్రి మూలాధారము అని లభించిననే గానిస్వకాశము చేకుండు. అట్టియేకమత్యము లేకున్నను స్వరాజ్యములభించినను దానినినిలుపు కొన బాగుము. ఉదార భావముతో హిందువులును మహామృత్యులును వెలంగనివో పట్టియేకమత్యముకలగదు. అందులకు భారతకర్మప్రభుత్వ మనసరిము రహస్యాభావముల పనికి రవు. అందులకు భారతబాతీయభు మేర్పడవలెను. వారు స్వరాజ్యమును నిర్వహించవలెను. వివిధ మతముల మహామృత్యులను కాపాడు కర్మాలులు చేయవలెను అల్ప సంఖ్యాకుల మహామృత్యులను ముఖ్యముగా కాపాడవలెను. అందులకు ప్రతిఘటనములకు జనుఖ్యుకు బట్టి నిర్ణయించవలెను. బాత్తుగా అల్పసంఖ్యకలవారికి జనసంఖ్యబట్టిగాక హెచ్చుగా ప్రతిఘటన నిర్ణయించవలెను. ఆ ప్రతిఘటనములను హిందూమహామృత్యుల స్థానములనుండి యెనుగవలెను. మతవిషయములందు సమగ్రస్వాధీకారము నొసగవలెను. గోకర్మ, లుదకహిందూమహామృత్యులను, మసీదులకర్మములను, బాయింతులనున్నను వివాదలను ప్రతిఘటించుట కర్మాలుచేయవలెను. ప్రతిఘటనమును ప్రతిఘటనమును ప్రత్యేక మధ్యకర్మములముల చేర్చవలెను. ఇండియను సేవనలు పాత్తు అను, నీసంఘమును కాంగ్రెసు, భిలాపతు, హిందూ, ఉలేమాసభలనుండి ప్రభావతీనిధి సభలు సేరకరకరలెను.

విదేశీయులదాడి

విదేశీయులైనవైన భారతభూదములై దాడినెదరి వచ్చినవో అన్ని మతములవారును ఏమయి వారినిదిరించి కవిత్వమును మార్చిదేశమును కాపాడుట్లు అన్ని సంఘములవారును భగవంతునిచేట ప్రభావము మొలంపవలెను.

అలియూఖండసమ్మేళనము

అలియూఖండమునందు ముగ్గు వివిధదేశములవారు కలగి, మైత్రితో పనిచేయుటకు ఏర్పాటుచేయ ప్రయత్నింపవలెను.

చిత్రము - శత్రు క సరసభావ ప్రవేశమును నూర్చి జనపద
 వాదోపవాదములు మహాకృత్యునికి తెలిసిన అయిన ఎట్లును
 గూఢాచారియైతె - తానె ముదవారింపబడిన వ్యాకభాగము
 జదువరులకు సహాయకముగా ఉండును

కాకాపరతి కృష్ణబాచు

చంద్రజాతీయ మిత్రవాది మహాసభ రైట్ ఆనరబుల్ సి.ఎస్. శ్రీనివాసశాస్త్రిగారి అధ్యక్షతోపన్యాసము

ద్వంద్వ ప్రభుత్వ నిష్ప్రయోజకత్వ నిరూపణము

శాశ్వతముగా దీక్షితుల సమాజమును విడనవేయక
 'భవతేమన సమాజము' కన్యతను వహించిన గౌ. వి. ఎస్.
 శ్రీనివాసశాస్త్రిగారు ప్రారంభోపన్యాసమును ప్రభుత్వము
 క్రిందనున్న ది. బి. సి. కే. యజ్ఞాచారమును, బాబు
 మోతీలాల్ నెహ్రూ, డాక్టర్ జె. బి. జె. కె. సేతుగార్లచరణములవలన
 ముందు గతించిపోయిన పాతమును దెలిపి తరువాత ప్రసంగిం
 చుచు, ముఖ్యముగా భారతదేశమున కొనసాగిన సర్వశాంతి
 బ్రతిభు దేశమునందు భారతదేశము కొరతకొరతముగా
 పాటుపడినవారు మరెవరైనా లేరని ప్రశంసించి, అధికారము
 నుండి ఆరెనిని తొలగించుటకు కన్ను బడిన పట్టణమును,
 తరువాత పార్లమెంటునందు సభ్యులమును గూడ గోల్పోతున్న
 తప్పిన దైవికశక్తిని విచారమును వెల్లడించి, భారతదేశమున
 రమలందు తిరోగమన విధానమును వలచియు చూడవలె
 కావలయునని యీది సందర్భమున భారతదేశమున చాల సప్త
 కరము, ప్రతిభావంతము భారతదేశమునందు చాలెన తమన
 మనకు చాల విలువ యుండును. భారతదేశ మాతని వలచి విచా
 రించుచు స్పష్టతను వెల్లడించుచున్నది.

తిరోగమన సూచనలు

మాతని మంత్రివర్గ ప్రధాన మంత్రియూ, భారత కాన్య
 దర్శియూ, ప్రముఖులగు మరెందఱు రాజకీయ నాయకులూ,
 తాము 1919 సం॥ భారతదేశ కానూనమును వెలుకడ పోవుట
 కేదనియూ, కానూనమునందలి చాక్యములను వారి యభిప్రాయ
 ములకు గూడ అనుగుణించి నడచెన దనియు ప్రకటించిరి. ఇది
 కొంతవరకు భారతదేశముయొక్క ఆత్మరక్షణ బాపకమును.
 భారత సంస్కరణముల చట్టమునకు ప్రతిహతముగ నున్న
 కొంతవరకు సభ్యులూ మాతని మంత్రివర్గమునందుండిరి. అందుచే
 నీ మంత్రివర్గము వలనలించు నెంచు తిరోగమన విధానమునకు
 తార్కికతను వెల్లడించుచున్నందు లిఖనము పక్షముయొక్కయు ప్రాతి
 మాన్యమునందు గాన వానిని కొంతవరకు ఆపునని న మొదలను
 ఆంధ్రదేశమునాని ముఖ్యము ప్రస్తుతమంత్రి వర్గముచే భారత
 దేశమున కెట్లుకా క భయము గలుగునటుల నూచుచుట కాదు.
 భారతదేశపాలనయందండి గమనించుచువాడు కొంతవరకు తిరో
 గమన విధాన సూచనలు గానియుచుండెనని తెలుపుచున్నది.
 భారత కాన్యాలయమున వారుసంస్కరణములచట్టమునందలి వచన
 ములను మాత్ర మునలులో పెట్టి వారి యభిప్రాయమును విడ
 నాడె యుద్ధించుచుండిన దెలియుచున్నది ఇంకొకటియు సభ్యు
 లులు తమ స్థానమున నధికముగ బలమునందుకొని కంతకంటె గల
 యనుమానాస్పద మాన్యముగ నుండుటకు జూచి భావిత
 రాజకీయ జ్ఞులు ఆ త్వర్య పడుచుండిరి గత
 సేను మానునంత, సంపూర్ణముగ గొప్ప అధికారాలతో
 గూడియున్న యొక సమాజమునందు యధ్యక్షించుచు, సంస్కరణ
 ములను ముఖ్యముగా అధికారులు నడచెదను విను. ఇటున
 ప్రజాబాహుళ్యమునందు విశేషముగ నవనవ్యుత్తము వ్యాపించి
 యున్నదని హెచ్చరించి, ప్రతేక కర్మముల లాభముల కొర
 కెట్లుగను తొందరను గనబడవలసియు, భారతదేశమునకు
 అధిని చేత స్వపరిపాలనము నొసగుట యే
 తమ యా కర్మముని ప్రకటించుచు నందు
 కొరకు చుకేతునలెనని యుద్ఘోషించితిరి. అందులకుగాను,
 ధిక్కార భావమును గన్పరచితిను నిరవధిగూడ జూచితిరి.
 ఎట్లున కాగ్రత్యలవాడును, న్యాయబుద్ధిలవాడును అత
 నరే కిస్సాచుట్టుకగాను గూడ "స్టేట్స్ మెంట్రి అండు
 అప్రు" అను పత్రికయొ దదేభావములను వెల్లడించెను. అందు
 నుండి కొన్ని చాక్యముల నుపాహరించెదను. ప్రభుత్వమువారి
 న్యాయబుద్ధియందును, వారి వాగ్దానములందును
 యాభాగ్యమునందెనయు ప్రజలలో విశేషభావమునందెనయు
 సము న్యాయములయొ ప్రస్తుత అకాటిక గారణము. బ్రటిషు
 ప్రభుత్వమువారి న్యాయబుద్ధియందు కించమునకు ప్రజలలో చాల
 విశ్వాస ముండెడిది. గాంధీగారి యధ్యక్షుల ఫలితముగా నీవిశ్వా
 సము నాశన మొనర్పబడెను. ఈయన విశ్వాసమే, చాలమంది
 విద్యావ.కులందు సంస్కరణముల యొడల
 క పునవ్యము నభివృద్ధి పరచి వారి సందర్శ
 నసహాయముగా మార్చివేసెను. ప్రభుత్వమువారియందు ప్రజ
 లకు తిరిగి విశ్వాసము నుదురకేయుట యెట్లు అనవశ్యయే ప్రస్తు
 త అవశ్యకత్వముని నూచుభిప్రాయము.

గతవర్షము నే నింగ్లండునందుండగా మంత్రివర్గమున
 దొక సభ్యుడు ఒక రాజకీయపు పోరబాటునకు విచారించుచు,
 అది జరిగిన ప్రదేశమునందును యిద్వ్యులు యాభాగ్యవశితుల
 దెలిపియుండెను స్వల్పములో నా మహాపత్తు తిప్పిపోయెడినని
 నుమగగా వింటిని. నామహాయొక్కయు రాజకీయజ్ఞుల యొ
 క్కయు అపారభాగ్యత నా కప్పుడు దెలిసినదైను. నిజమున

నీయెవల కొందరధికారులు కుట్రలయ్యెదరు. అంతిమగాక
 అటులకుల "దెవరుచుట" యని నుడివెదరు. కాని సభ్యులు
 సహాయములనందెయు అధికారులను పోరబాటుల నుండియు
 కాపాడె నొచ్చివారి యవసరాల భరి పగడిగి యుండలెను.
 ఈభావముతోడనే, ప్రస్తుతాధికారుల సేవలలోక మొనర్ప
 యుద్ధించును.

ఉద్వోగశాఖల దేశీయులపర మొనర్పుట

భాగ్యతా ముఖ్యతలవలన ప్రభుసాహసముగ నీ సంస్క
 రణము లొనగబడెను. ఈచట్టము కొన్ని శాఖలను ప్రభావిత
 కరములతో మొనర్చుచున్నది. మిగిలిన శాఖలపై వీరపలుకుబడి
 నెట్లుకా వచ్చుచున్నది. ఇట్లు గత్యులందు బ్రటిషు ప్రాతి
 మాన్యము ప్రభుత్వముగా తిగుననియు, అది యున్నంతకాలము
 బ్రటిషు అధికారులు తేలికలను స్వపరిపాలనకు తోడ్పడె
 నులెనెనెయె దెలుపబడెను. ఈయన కాన్యము నెంతగానైనా
 ముఖ్యార్థము గను నిర్వర్తిం పునలెనె బ్రటిషు
 అధికారులు గమనింపవలె. స్వపరిపాలనయందు కన్యములు
 వారికి వాగిన దెలియును. పార్లమెంటువారు కానూనముల్ని,
 ప్రభుత్వశాఖలను దేశీయులపర మొనర్పవలెనని ఉద్వోగ
 నొనగినను వానిని కార్యాచరణలోపెట్టి అధికారమును ముఖ్య
 కాన్యము తమచేతులందు గలదని తెలిసికొని దేశీయులను పార్ల
 మెంటు సంతకములందు రెట్టికరు తేలునలెను. పండిత
 ములకు ఒక పార్లమెంటు కమిషను నియమింపబడుననియు,
 తరువాత నెంతవరకు సంస్కరణల నొస
 గవచ్చునో వారు నిర్ణయించెదరనియు చట్టమునందు గలదు.
 ఈలోగా ప్రభుత్వ-ర్యవీర్యశాఖలకారులు పై నియమిత
 కాల మెప్పుడు ముగియునా యని నిశ్చయించుచు ఎట్టి యభిప్రాయ
 యు సా.నీ ఇటుండ కదలకుండ నిలువబడరాదు. పార్లమెం
 టు కరిపాలనను అభివృద్ధి పరచుటయందు తాను తోడ్పడలె
 నని చట్టముయొక్క యుద్దేశము. ప్రభుత్వశాఖ ప్రతివాది యొ
 దును దేశీయులకు పరిచయము కధి. మొనర్చుటయే యాద
 ర్శమున చట్టముయొక్క ప్రయోజన ప్రారంభమున దెలుప
 బడెను. చట్టముప్రకారము, గతశాఖలందు దేశీయుల కధిక
 భుగ పరిచయము త్వరితముగ గలిగింపబడునని ప్రతివాదులు కలం
 తురు. ప్రెంధాన ప్రకారము ఉద్వోగశాఖలందు దేశీయులకుం
 దకలగిన స్థానములన్నియు, తాత్కాలికముగ మాత్రము గా
 విం చుటకు మానుగా, భారతీయోద్వోగము ఈ ఇరువుర
 యొక్క పితృత్వము లో యు ను నట్లు, భారతీయు
 లకు ప్రస్తుతమునాటికి 28 స్థానముల నొకరినొకరియు తమకాత
 నుటికి 48 కంటె కధి.ము. నొసగరాదనియు ఈ సంఖ్యను
 10 వత్సరములలో పూర్తి చేయవలెననియు నిర్ణయింపబడెను.
 ఈనాటికి 28 చో. కధి.ము. స్థానముల నొసగునని, సాంపత్న్య
 తిక నూనోద్వోగల సంఖ్యనుబట్టి కర్ణయుండును. ఈవిధాన
 మునుబట్టి ముగియవలె మొత్త ముద్వోగములలో నూటికి 28
 స్థానములను భారతీయులు పొందుకచ్చుటికి 20 లేక 25 వత్సర
 ములు పట్టును. ఈ సంఖ్య 48 యె గల వరకు 30 లేక 35
 వత్సరములు పట్టును. భారత ప్రభుత్వ శాఖలందు
 భారతీయుల సంఖ్య అపరిమితముగా వెలిగిపోవుచున్నదని
 స్పష్టమగు లాంగ్ వేశమునందు భారత దేశముందును
 అప్పుడే ఆంధోళమును ప్రాంభించిరి. పీఠస్థాయిగార్చిక
 టను, ప్రస్తుతమువ్యాపనసంఖ్యలో భారతీయులను నూటికి 12
 స్థానములు మాత్రమేగలవని తెలుపుచున్నది. దీనిబట్టి "కుట్ర
 శట్టము" కథిలగుచు చున్నదని ఆంధోళము గావించుకారి
 యుకాల కెంత స్వల్పభారము గలదో దెలియగలను. అంగ్లో
 ఇండియనులు ఇట్టి య సత్యపు వ్రాతలను వ్రాసి
 ఆంగ్లదేశమునందలి వార్తాపత్రికల నెంపుమండిరి. ఇందులన భా
 రతీయోద్వోగశాఖలు ప్రభావంబున మార్పవచ్చుచున్నది. మె
 ప్రస్తు ప్రభుత్వ, నరే వాడుకొల్లు, నరే వెలంబైను పిరోలు ము
 న్నగు భారతీయుల శ్రీ ప్రచారము నడ్డగింపబడునందే ఇంత
 స్వల్పము ప్రజలు మాత్రమే భారతీయుల కొస బడుచుండ
 వానితో భారతదేశభక్తులను, కానూనభక్తులను కంత్వపింపడెన
 రాకే యని భావకర్త. అధికారులు మనకొస నభివృద్ధిచుచుంటి
 మని దెలుపుచు భాగ్యతా యాత పరిపాలనము
 నొసగుట కింపవలన గాకంపడు యువకుగు కీర్తకాల యా
 పు మన కితినితెచ్చుకాకు కలంక చేయుట లేదా! ఆర్థికశక్తి
 నితులందు గావింపవలసిన తగ్గింపులను గాంచినప్పుడు ఈఆలస్య
 మును మన మెంతమాత్రము సంగీకరింపవలయు.

ఇట్లుగను భారతీయుల కాయాప్రభుత్వశాఖలందుద్వో
 గములొకటి వారిని కరిపాలనావ్యవహారములందు తోడ్పడుతున్నది
 అందరి రహస్యముల వారి కాయక పరచు

ట ఈవిషయమున చాల ముఖ్యమైనది. భారతప్రభుత్వము
 గనున స్థానిక ప్రభుత్వములందును, స్వేచ్ఛాకేటలులలోను భారత
 కాన్యదశ్యుల నెంతమందిని నిమిషించియు దెలిసికొనియెడ
 ల, సంస్కృత్యల యుద్దేశమునానింపబడు ప్రభుత్వమువారి
 తవలకు సంసిద్ధముగ నున్నదియు దెలియగలను. ఈక్రింది అంశ
 లను గమనింపవచ్చును:—

భారత ప్రభుత్వము:—స్వేచ్ఛాకేటలు (కాంబులు స్వేచ్ఛ
 టురీలు కలసి) మొత్తమునంఖ్య 18 అండు భారతీయులు దొంగ
 డిప్యూటీ స్వేచ్ఛాకేటలు మొత్తము 18 అండు భారతీయులు కిరు.
 అందఱు స్వేచ్ఛాకేటలు మొత్తము 5 గురు. భారతీయులొక్కగు.
 మొత్తముమీద 31 స్థానములలోను భారతీయుల కైదుమాత్రమే
 యుండునట్లు.

స్థానిక ప్రభుత్వములు

అస్సామనందు స్వేచ్ఛాకేటలు 4 గు అందఱు స్వేచ్ఛాకేటలు
 2 గు (భారతీయులు 1) దొంగలు స్వేచ్ఛాకేటలు 9. డి. స్వేచ్ఛాకేటలు
 2. అందఱు స్వేచ్ఛాకేటలు 2. బీహారునందు స్వేచ్ఛాకేటలు 6 (భార
 తీయులొక్కగు) అందఱు స్వేచ్ఛాకేటలు 5 (భారతీయులు 2) బాం
 బయ్యస్వేచ్ఛాకేటలు 9 డి. కే 6 గు. (భా 1 గు) స్వేచ్ఛాకేటలు (ప్రావి
 న్సులు కే 3. అందఱు కే 3 గు. (భారతీయులు 2) మదరాసు
 కే 8. (భా 1 గు) డి. కే 1. అందఱు కే 7. (భా 6 గు) పంజా
 బు కే 7 భా 1 గు) అందఱు కే 10 (భారతీయులు 1) సం
 యుక్త పరగణాలు కే 9. (భా 1) డి. కే 4 అందఱు కే 5
 (భా 3 గు) మొత్తము కాన్య దశ్యులు 55 లోను
 4 గురు భారతీయులు డిప్యూటీకాన్యదశ్యుల 18లోను భారతీ
 యులు ఒక్కరు. అందఱు స్వేచ్ఛాకేటలు 37 లోను భారతీయులు
 గురుమాత్రమే.

తగినంత యనుభవముగల భారతీయులు తగినంతమందిల
 భింపలేదని వాదించినయెడల నీ క్రిందివిషయములన నావాదన
 మంజుల నిజము దెలియగలదు.

రీత్యరముల అనుభవముగల భారతీయోధికారులు:—
 అస్సాము 1 బె.గాలు 4 బె.గాలి 3 బె.గాలి 1 మొట్టమొదటి
 న్యాయ 2 మదరాసు 1 పంజాబు 1 సంయుక్త పరగణాలు 6 కలసి
 మొత్తం 19 గురు 10 వత్సరముల అనుభవము గలవారు: మై
 రాష్ట్రముల కరుసరకారులు 1, 0, 0, 1, 1, 2, 1, 2, గలరు.
 మొత్తం 8 గురు. 15 వత్సరముల అనుభవముగలవారు:—1, 1,
 1, 3, 1, 1, 1, 4, మొత్తము 13 గురు. 20 వత్సరములకు
 మైగా గలవారు:—1, 1, —, 1, 2, 4, 2, 4 మొత్తము 15
 గురు గలరు.

భారతప్రభుత్వమునందు అందఱు స్వేచ్ఛాకేటలకు కర్నూ
 గు భారతీయులు 19 గురును, డిప్యూటీకేటలరీపరపులకు 8 గు
 రును బాయింట్ డిప్యూటీ కేటలరీపరపులకు 18 గురును స్వేచ్ఛాకే
 టలరీపరపులకు 15 గురును, సభ్యులను 15 గురును, అట్లగు
 భారతీయులు గలని కై తెక్కలు జూపుచుండెను. ఇందులన
 భారతీయులు సరిగ నాదంపబడలేదని తెలియగలను. ఈతెక్క
 లిట్లుండ, భారత ప్రభుత్వమువారు చట్టమునందు వెలుపబడిన
 విధముగ తమ భర్త్యమును నిర్వర్తించెదమని నుడువలారు.

జీతముల నెక్కనవచ్చేయుట

ఇండియను సివిలున్స్ కువారి సంస్కరించుటయందు
 నేనెప్పుడును వెనుకదేయుండలేదు. వారుసాధించిన గొప్పవిష
 యములకు నేనువారి ప్రశంసించెదను. భారతదేశపాలన దృఢ
 మైన, సామర్థ్యవంతమైన, విధమున నిర్వహించి, మనంతుల నునము
 నిర్వహించుకొనలేని విధమున, క్రిందివిధికారకర్మమును ప్రభుత్వతో
 నుపయోగపరచుచు విధమున సంపూర్ణము నొందించి మన
 కొంగిగిందులకు వారికి ముఖ్యార్థముగ కృతజ్ఞులను దెలుపు
 చుంటిని. వాజవ్యవసర గాని వాగ్విషయము వలనగాని, సమృద్ధి
 శేతముల నొందు నుద్వోగులనితినిగిరిది నిర్ణయించుటకు వా
 ర్తతలేదు. భారతదేశమున దొక సంసారమును, తమస్వదేశ
 దొక సంసారమును సాగించవలసియున్న యుద్వోగులజీత
 లుముగ హెచ్చించెను: విభాగ్యమొసగు పతీయ
 లకుని సివిలు సర్వీసుయొద్వోగుల గోనకొరికయ
 మునుండునని, ఆంగ్లదేశమునందును ఇతర అధి
 శేను జినిన దానినిబట్టి తలంచుచుంటిని. గొప్ప
 యుద్వోగులు గోను వేతవాభివృద్ధిని, స్వల్ప
 యుద్వోగులుగోను వేతవాభివృద్ధిని పొల్పరా
 లోనెనొకడును. మొదటివారు ముఖ్యకర్త రియల్
 కర్మకర్త యొక అవకాశమై దిగదు. యుద్వోగులు
 లు నియమింపబడుండలె ననియు, యుద్వోగులు
 న్నులభార మధికముగ నుండుటచే వారిని నియమింప
 యు నాద్యుదాభిజాయము. ఇతరవిధ భారతప్రభుత్వ
 అంగ్లోవోగుల జేప్పుకుట, ప్రస్తుతముకంటె వారి వే
 ల కధిక మొనర్చువార క సరైన యెడల, భ
 కానకభవవారు ఆ గ్లోవోగుల జేప్పు పద్ధతిని సంపూ
 గాని కొలెవరెడ గాని వివేకవంతని సలహా నొసగుట
 రుమార్చులెదు. ఉద్వోగులు బ్రటిషు బలివా కైంప
 మున అధిక న్యాయుధార మంగిరింపబడుట బ్రటిషుప్రభుత్వ
 అంగ్లభారతవాదుల నిర్వేద్య సంబంధమును అభివృద్ధి నొంది
 వలెన్న బ్రటిషు విద్యావంతులలో నుత్తమతగ్గి వారిని
 భారతీయులతో కలసి చని జేయుటకు దీక్షించి భావతెను.
 తట్లుకవారిని దీక్షించి వచ్చియెడల వారి ప్రతిభ తగ్గును. వేత

ఈ విషయమున నాపర్యటనమును గూర్చిన యువశాస్త్ర సమాఖ్యలో తెల్పితిని. కాని యిప్పుటి పరిస్థితుల వలన యావిషయమై శాఖాధ్యక్షులను స్పష్టముగా తెలుపవలసియున్నది. దొంతకమువారిచే నియమింపబడిన కమిషనువారు బ్రిటిషు గిన్ని ఫీజీల కేరెరి. ఈ కమిషనులు సభ్యుల నిశాక్కులను వేచి యుండి చూచుట తమచింతము. కెన్యావలస రాజ్యములో నిజానము లేకకొన్ని తెల్లవారికిని మన దేశీయులకును సంబంధముచాల విషమస్థితికి వచ్చినది. లండనులోని గొప్ప యధిపతులుగూడ యావిషయమున నిరాశ జెందియున్నారు. నివాసము లేవురకుకొన్ని యాతెల్లవారిలో దుకాణ మత్సరము మొండుగలవు. భారతీయులతో సమానముగా గణించబడుట వీరికి కష్టము. సమతలతో కూడిన విధానము వీరిపై పెట్టబడినయెడల వీరు జర్జ్యమును చూపుదురు. మనవారుగూడ సమానభావముననే గాని యంగికంపకుని పట్టుపట్టి యున్నారు. క్రొత్తగొప్పరుజురలో కాణిజ్డెన్ గారు మంచివారని విన్నను. కాని వీరుగూడ అంతగా గేమియు చేయబలంబని తలచెదను. లెండుమూడేడ్లు పోరాటము సన్నిక లానియలో ఆఫీసు తనకాగ్యమును వదలుటయు, డెన్స్లయర్ డ్యూక్ గారు అచ్చటి యధిపతులని కి (సో) డబ్బల మిత్తు ననుటయు వింతగా కన్పట్టును. కెన్యాలోని యధిపతి మంచిచెడ్డలలో అంతగా విశ్వాస ముంచరాదు. మదచుతో కట్టవీరు ప్రబలితాధికారిని తమపట్ల యెన్ని విధముల నయినను లాంగదీసికొనగలరు. బ్రిటిషుమంత్రిగ్రహ 1921 నుండు తీర్మానమును వలసపోయిన తెల్లవారి క్రాత్యములన నివ్వహితక పోయినయెడల స్వాధీనమునందు వ్యాయముతదనియు తీర్మానములకు పవిత్రత లేదనియు, సైనికబలప్రయోగమే పనికివచ్చునదనియు స్వాధీనములోని యితరసంఘములనా రందరును తలంచెగరు. ఇండియాలో బ్రిటిషువారిపాలన చరిత్రమునందు గూడ యూరోపియనులు తమ ఆస్వాదులు స్వతములకు ప్రత్యేకహక్కులను సంరక్షించుకొనుటబలకటిరెండునిదర్శనములగులవు. వెంచికెకడాలో బాధ్యతాయోగ్యభుక్తిస్థాపన అయిపిమ్మటనే 1349 లో కొంత రాండ్లను రాసిదోహులు తిరుబడి పార్లమెంటు భవనమును దగ్గరు గానించి రాణిగారి ప్రతినిధియగు ఎల్లిస్ గ్రుపువును పరాధిపించితి. ఈవిషయమునవారు కలహానియలో మంత్రకి పవీర ఉత్తరములో నీవాక్యము గలదు. "వీరి పట్టుడుకు దొరకనును వారు లాంగినియెడల యీ రాష్ట్రమును సక్రమ మార్గముల పరిపాలించుట దుర్లభముగను. దొర్ల వ్యవహార మయోగించు అప్పుసంఖ్యాకులను కాలమున నతిక్రమించని అధిక సంఖ్యాకులకును యిన్నాళ్లనుండియు కెనడాకునివాళకరముగ జరుగుచున్న వైరము ఎన్నిటికిని అంతమొందదు. అసంతృప్తి నిర్మూలము కాదు. (నశేషము)

బుద్ధగయ

హిందుల భీతి

బుద్ధగయను బాధులకు వశపరుచు వలెనని బాధులు కోరగా హిందువులు బీతిభీతిగా ప్రత్యేకపథ తీసిరి.

డాక్టరు రాజనుగారు

చెరసాలలో శస్త్రచికిత్స

పాలమ్యకోటలో చెరసాలలో డాక్టరు యివాన్సుగారు డాక్టరురాజనుగారికి ఖోరోఫారము యిచ్చి రెండుసారులు ఎదవచేతికి శస్త్రముచేసిరి.

నెల్లూరుజిల్లాబోర్డు కృష్ణారావుగారు ఆధ్యక్షత పదివిక రాజీనామా నుసంగుట

నెల్లూరు, డిసెంబరు 26: వదరామకాసునపథ ముగిసిన తరువాత, వెంకటాద్రి యందు జరిగిన జిల్లాబోర్డుందు తమ ఆధ్యక్షత పదివిక రాజీనామా నొసెరినది ఆయనవద్ద కృష్ణారావుగారు ప్రకటించిన యిచ్చుటకు వార్తలేలేయెను.

పల్లిపాడు సత్యాగ్రహ శ్రమము

ఒక సంవత్సరము కఠినతీతి వొంది, కడలూర చెరువల నుండి విడుదలయై, శ్రీయుత జోస్యుల రానుచంద్రావృతగా (రానుచంద్రావృతం) శ్రీయుత జోస్యులి. గోపాలరావుగారు (బిరుదు), శ్రీయుత, అయ్యగారి, లక్ష్మీ నరసింహముగారు (భీమవరము) 24 వ తేది రాత్రి మెయిలులో ప్రయాణముచేయించుచుండగా, గోవానరి మండల వాస్తవ్యులను క్రమము పల్లిపాడు సత్యాగ్రహశ్రమమున ఉంచుట శ్రీయుత వాడైతె జగ్గరాజుగారు భక్తులను నెల్లూరు రైలుస్టేషనులో నుండించి ఆశ్రమమునకు తీసికొని వెళ్లిరి.

CALENDAR AMRUTANJAN CALENDAR 1923 RADHA - KRISHNA 1923

సుందర మైన శ్రీ రాధాకృష్ణుల ఉపయోగమైన

అమృతాంజనము కృలండురు విక్రయమునకు సిద్ధముగ నున్నది

కృలండురు వెల 1-8 0-4-0 వి. పి. ఖర్చులు సహా 0-6-0 వెంటనే వ్రాసుకొనవలయును.

అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబుశెట్టి వీధి మద్రాసు లేక, బొంబయి.

వసంత కుసుమాకరము.

419 వ. పుట పథమేమనగా సుప్రసిద్ధముగ తరతరములనుండి ఆర్యవైద్యులు ఉపయోగించుచున్నార. ఇంకను తీయ, అజీర్ణము, నిద్రాస్థిర మొదలగు వ్యాధులలోగూడ మిక్కిలి ఉపయోగము. బలవర్ధకము రక్తమును కల్పింపజేయును.

ఆంధ్ర ఆయుర్వేద ఫార్మసి లిమిటెడ్

వనూలైన మూలధనము రూ 1,12,925-0-0 19 హాబిస్ రోడ్డు, మాంటూరోడ్డు పోస్టు-మదరాసు

నిర్వహించిన కార్యములకు బాధ్యులు. కృలండురు ఉపయోగముగా పంపబడును. కాంటిం:— (1) నెం 149 హోబిస్ రోడ్డు తిరుచిరాపల్లి కే.సి. (2) 402, మింటూరీటూ జి.టి. మద్రాసు. (3) నెం 2, బహదూరోడ్డు రాయచోటి. (4) హోబిస్ రోడ్డు, తిరుపతి.

అమృతాంజనము చక్కని డబ్బితో నెల 0-10-0 లు మాత్రమే తామర తైలము మోహిని తైలము కావ, కిట, గజ్జలి మంచి డబ్బి 1-1 0-0-0 మాత్రమే కులములు గల సీసా 1-1 అణాలు 0-12-0 మాత్రమే అమృతాంజనం డిపో, బొంబయి లేక, మదరాసు.

ఒక సారి దయచేసి (4) మౌనవర్ణనకాను, వర్ణనకాను, పూటపడమును ఖచ్చితము చేసింపుడు. పువ్వరాగములు చేర్చి కట్టబడినవర్ణము, తోడులు, అంటుపోగులు, ముక్కుపుడకలు, సాధారణ శివరీతి, కావడ చేసరీతి, లోలాకలు మున్నగువని విశయమునకు సిద్ధముగా నున్నవి. సాజులలోలేనివి నియమిత కాలములో తయారు చేసి యిచ్చెదము. ఉమ్మడి రామయ్య శెట్టి గురుస్వామి శెట్టి (1842) అందు కంపెనీ, నగల వర్తకులు, 649 వైశాలకాచిరోడ్డు, మద్రాసు.

లొక మయహార కస్తూరిమాత్రలు పిన్నలు మొదలు వయసైన పెద్దవారివరకు సాధారణ వ్యాధులన్నిటికిని వాడతగినది. 250-300 మాత్రలుగల సీసా 1-8 0-4-0 1 మొదలు 6 సీసాలవరకు రూ 1-4-0 1. మలేరియా జ్వరమునకు 2. మి లోకామయహార కస్తూరిమాత్రలు అతి ఉపయోగకరమైనది. మరల దేబనుబుడ్డను పంపకొరదను. 3. మి లోకామయహార కస్తూరిమాత్రల గర్భిణులకు మిక్కిలి ఉపయోగించినది. 6 బుడ్డు పెంట్ల పంపకొరదను. 20 దినములకు ఫలిపోవు బొంబం వెల 1-0-0 వి. పి. ఖర్చువేరు. కాంటి అక్కిడు, నెం 881 తంబుశెట్టివీధి మద్రాసు. వి. పి. అక్కిడు మద్రాసునుండి పంపబడెను. పాశ్చాత్య వెంటకటావల పండితులు శ్రీ శీతారావువ వైద్యశాల మైసూరు. (1)

తెలకుప్పము 8 దినములలో పూర్తిగా నయమగును. కష్టమేమియు లేదు. అట్లు గుణమిక్కుల పోయినచో రెండింతలు డబ్బు పాపపీయబడును. బుడ్డి 1-1 రూ. 3-8-0 ఉత్తరములు అంగమున వ్రాయవలెను. N. Banerji, Hulasanj, Cawnpore(A)

1923

ఆర్. వెంకటేశ్వరు అండు కంపెనీ లోనున్నాడు, మదరాసు.

పట్టుబడిన వర్తకాలు, చాక్, బెంగుళూరు సిటీ.

Darbhanga B. & O.

బంగారాజేమునందు మిక్కిలి ముఖ్యమైనదియు, నమృతమైనదియు, నయమైనదియు నైన

ది డక్కా ఆయుర్వేదీయ ఫార్మసీ (లిమిటెడ్)

మూలధనము రూ 2,00,000. చందాలవలన వసూలైన మూలధనమురూ 1,75,000.

దైర్ఘ్యము:— బడ్డీ, సబ్ బడ్డీ, వక్సీలు, జమీందారు మొదలగువారు గలరు.

పాడ అఫీసు:— 8, 8/1 అగ్నినియస్ వీధి, డక్కా.

కారాచీలు:— కలకత్తా 212 వా బజారు వీధి, 155-1 ఆఫీసు చిట్టూ రోడ్డు (హావబజారు) హరిజన్ రోడ్డు (బారాబజారు) ధవానిపూరు 69 రుస్సా రోడ్డు, రంగపూరు, బోగూరు, మైసెన్ సింగు, బాల్ పాయిగురి, దార్జిలింగు, కా? ముఖ్ ఫర్ పూరు, ఖుల్నా, మద్రాసు.

కవిరాజులు, పోస్తుమాస్టరులు, ఉపాధ్యాయులు మొదలగువారికి ప్రత్యేక లాభము.

ఈ దిగువ తెలుపబడిన పుస్తకములు ఇనాముగా పంపబడును.

- (1) గృహవైద్యము (తెంగాలీ) (2) కామకాస్త్రము (3) పరిక్షలో తేరువిధము (4) జీవితమును జయించుట (5) కాటలాగు శాఖ (6) హాస్యము (7) 1922-వ సం క్యాలండరు (ఇంగ్లీషు తెంగాలీ) (8) ఉపాధ్యాయులు, పోస్తుమాస్టరులు ధనము జాగించు విధము. (కౌషధయోగము యినాం) మరకధ్వజ కులము 1-కి ధర రూ 4 (8) (కర్మకాండకము మాత్రము) బుడ్డీ 1-కి రూ 0-6-0; శరదాధ్వజ బుడ్డీ 1-కి రూ 0-12-0; చక్రపానన సేన 1-కి రూ 4.

ఎ క్కి మా

సాధారణముగావచ్చు అంటు చచ్చివ్యాధి. దానిచేతలుగు మంట ఓర్వ శక్యము కాదు.

ఎక్కి మా 27 రకములుగానున్నవి. ఈ రీతిగా పలువిధములుగా బాధను కలిగించును. ఎట్టి రక మైనను మంట తప్పకయుండును. ముఖమునందును లేక ఇతరులకు కనబడు మరి యితరభాగము నందుండినను అభాగము చూపునకు వికారముగానుండును. అట్టివి మానుటకు సాధారణముగా 2 సంవత్సరములు పట్టును.

మా ఎక్కి మాను అందలో తెలుపబడిన వధ్యతిప్రకారము జాగ్రత్తగా వాడవలెను.

రూ. 1-4-0 బుడ్డీ 1-కి ధర రూ. 1-4-0

డబ్ల్యు. ఇ. స్మిత్ అండు కో., (లిమిటెడ్) ఉదకమండలం, మద్రాసు
W. E. Smith & Co., Ltd, Ootacamund Madras.

వైద్యరత్న పండిత డి. గోపాలాచార్యగారి (1-కి)

కలరాజేషధములు

మాకలరామందులు అనేక మునిసిపాలిటీవారిచే పొగడబడియున్నవి. 3

ఈరాజధానిలో ఈకలరావ్యాధికై యుపయోగింపబడు మందులలో నెల్ల మాకలరామందులు

శ్రేష్ఠమైనవని ఖ్యాతమహించెను. 1045-3

మామందులు కలహాట కలరా లేదనియే నమృతమృతము. మేము అనేకవేలజనులకు ఇచ్చిచూచి వీనిమహిమను తెలిసికొని యున్నామనుట అతిశయోక్తిగా నెంచకూడదు. పసిదీర్ఘము మొదలు వృద్ధులవరకు అందఱకును, గర్భిణి స్త్రీలకు నూడ వీనినపయోగింపవచ్చును. ఇతరమందులకంటె నిది మాత్రమును బంధించుట మొదలగు దుర్గుణములకు వోటివ్వవు.

కత్పూరాధ్యరీప్యము 6 ఖేన్సుల సీసా రూ 0-12-0 } కలసి ఒకసెట్టు రూ 1-2-0
విమాచి నంజవని మాత్రము 12 0-6-0 }
తంలివిలాసము. కండిట్, మద్రాసు. ఆయుర్వేదాశ్రమము. 41, ఆచారపుక్ వీధి మద్రాసు.

ప్రతాపకస్తూరిమాత్రము

ఇది మిక్కిలి ఘాటుగలిగి నువాసనగా నుండును. కాంబూలములో గాని విడిగాగాని 1-2 మాత్రము పుచ్చుకొనిక అనందముగా నుండుటతొగాక, అజీర్ణము, వాయువు, జలుబు, జ్వరము, స్నిహాశము, దగ్గు, ఉబ్బసము, కలరా, ప్లేగు, విషజ్వరములు, నీటిహామములు, పండ్లనోపులు, మొదలగు అనేకవిధములకు వ్యాధుల కిది వ్యభాషాధమునకంటె పనిచేయును. కలకత్తాలోని సీసాలు విక్రయ మగుచున్నవి. (8851)-3
200 మాత్రలసీసా 1-కి రూ 0-4-0; డబ్బా సీసాలు రూ. 2-2-0
వి. పి. చార్మి ఎన్నిటికైనా రూ 0-6-0.
పి.సి. పి. అండు కో. ఆయుర్వేదసమాజం, పెరిచేపి. నెల్లూరుజిల్లా

మీరు ఇది చదువకుంటిరా!!

ఇన పకములు, పట్టుములు, చదరములు, విల్లుచట్టుములు మేకులు, ఇనుప చేతులు, కళాయికేతులు, ఇనుపగొట్టములు, కళాయిగొట్టములు, డోర్యారేకులు, సీసపుగ్రీడ్లు, చేతులు మొదలైన ఉత్కృష్ట, ఇనుముసామానులున్ను, చేతిమార్కు, నెమలిమార్కు, సిమెంటున్ను, విల్లుసామగ్రిలున్ను మాదద్ద నమృతముగాను, సరసముగాను చిత్కరున్ను పక్క వేరే వోటుకు పోవుట ఏల, ఒకసారి కొని చూచి తారతమ్యము గనుగొనడు!

ఆర్. ఆర్. ఎలిరాజులు & కంపెనీ,
నెం 4 రు ఎర్రబాలు తెట్టివీధి!
Post Box }
No. 1217 } బాల్మోను, మద్రాసు 21

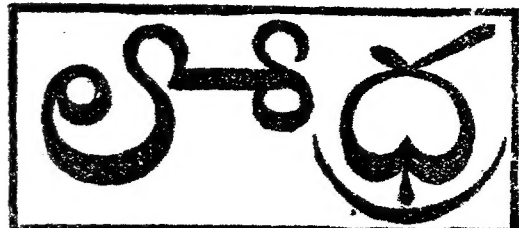
ఇంద్రజాల మహేంద్రజాలము

(2118-688) ఈ అపూర్వగ్రంథములో జర్మనీగారడె, రోమా వృష్టిహ స్థలాభుతము, ఇంగ్లీషు ఇంద్రజాలము, మంగళకాస్త్రము, భూతవైద్యము, యంత్రములు, అమెరికావారి చీట్లకేక తిమా నాలు విడిత్రవిశోదవిద్యలు గలవు. ఇంతేగాక మనుష్యుని మాయముచేయుట, హుమిడిచెట్టును పుట్టించుట, జీవములో కమాధియగుట, శరీరములేని తలకాయచేత మాటలాడించుట భూమిపైన గజముయెక్కిన గాలిలో మనుష్యుని నిరాధారముగా నిల్పుట మొదలగు విచిత్రములు అనేకము లున్నవి. ఈ బోర్డును తెలుగుభాషలో అతి సుభాషమైన తెలిని వ్రాయబడి యున్నది. ఈ గ్రంథమును చదివిన అత్యద్భుతముగా మేజిక్ చేయగలరని గ్యారంటీ యిచ్చుచున్నాము. దీనివల రూ 4-0-0. కర్వరకుడు: ఆర్. జనార్దనంనాయుడు, ఒంగోలు, గుంటూరుజిల్లా.

గొప్పగర్వరత్న! జాతకరత్నము. అర్థభాగము!

PART I
జన్మపక్షత్రము పుట్టిన తేదీ వేరే యాన్నగునవి లేకయే సంక త్వర ఫలితములను క్యాల్క్యులేటర్ రీడెంజుతో సహా యెన్ని సంక త్వరములైనను జ్యోతిష్యుని సహాయము అక్కర లేకయే కమంట్ల తాము వ్రాసికొనులరు. ధనము, సంతానము, ఆయురారోగ్యములు మున్నగు ద్వాదశభౌతములతో మీ మీ జాత కములను మీరే వ్రాసికొనగలరు. ఇది యింటిజ్యోతిష్యుడు. దీని వల రూ 2-0-0, నెల్లూరుజిల్లా గొనువారికి 1-0-0 మాత్రమే నలయువో జాతకములు సరసమైనవధకు పంపబడును.
(164) గ్రేట్ యిండియన్ జ్యోతిషాలయము,
ఖింజోట, విశాఖపట్నంజిల్లా.

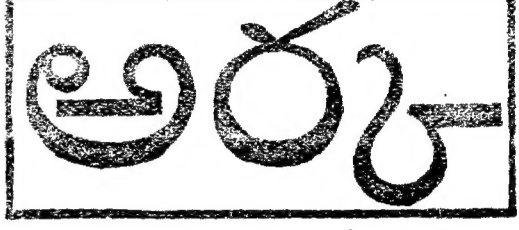
కే న రి-ర త్న త్ర య ము

గర్భాశయరోగ నివారణ:— స్త్రీలకు గలుగు ఋతుకు నిహిష్టి కాకుండుట, ఆకాలబహిష్టి, మెలజా నీగాను రేకు, కాను పోవుట మనుమరోగము, సంతానహీనత, రక్తహీన మలబద్ధకము, మాతీకాశాయము, కీళ్లనోపులు, ఆరకా! అరచేతులుమంట మొదలగు స్త్రీల మరగ వ్యాధులను ఈ రూప. 12 ఖేన్సు 8-0-0; 6 ఖేన్సు 1-10-0

రక్తకుద్ధి ద్రావకము:— ఇది రక్తహీనత, మలబద్ధకము అజీర్ణము, కీళ్లనోపులు, మేహవ్యాధులు, కడుపులో మం మొదలగు వ్యాధులను నివారించి శరీరమునకు కాంతిని చూచునట్లే జన్మ నిచ్చును
12 ఖేన్సు 8-0-0; 6 ఖేన్సు 1-10-0,

పర్వజ్వరనివారణ
దీనివల 6 ఖేన్సు 2-8-0; 3 ఖేన్సు 1-8-0; 1 ఖేన్సు 0-8-0
కే న రి రు టీ రం,
166) ఆయుర్వేద అవమధకాల,
88, పోలీసు కమిషనర అఫీసురోడ్డు, ఎగుంబూరు, మదరాసు

పుటల 180 పుస్తకము ఉచితము

ఆరోగ్యమును శాశ్వతశుభమును పొందుట స్వాభావికమైన కొన్ని విధులను అనుసరించుటవలననే కలుచున్నది.

ఈ ఉత్తమమైన పుస్తకము ఆరోగ్యహర్షమును కలగజేసి శరీరసౌఖ్యమును దృఢపరచును ఆయుర్విద్యిని ఇప్పించును.

ఈ పుస్తకము ఇనాముగా నీయబడును. పోస్తుమార్జియు మేమే ధరించి పంపెదమా. వెంటనే వ్రాయుడు.

వైద్యశాస్త్ర మహాశంకర్ గోవిందజీ, ఆతంక నిగ్రహ ఔషధాలయము.

26. బ్రాడ్వే, మద్రాసు

ERASMIC

ఎ రాస్సికు కానన్ బాల్సు నబ్బు

మంచి పరిమళము గలది. అందరు ఉపయోగించు కొచ్చును. గొప్ప కెమిస్టుల సహాయముతో శుభ్రభగు వస్తులలో తయారుచేయబడినది.

ఇమిలేషనులను చూచి మోసపోకుము. అన్నిస్థాన వర్తకులవద్ద దొరకును.